

iff PENSIOENFONDS

Jaarverslag 2020

Inhoudsopgave

1. Verslag van het bestuur	3
Voorwoord	3
Kerncijfers	6
Algemene informatie	6
Financiële informatie	11
Risicomanagement	14
Bestuursaanlegenheden	16
Pensioenparagraaf	20
Beleggingenparagraaf	23
Actuariële paragraaf	27
2. Verslag Visitatiecommissie	30
3. Verslag Verantwoordingsorgaan	35
4. Jaarrekening	37
Balans per 31 december	37
Rekening van baten en lasten	38
Kasstroomoverzicht	39
Toelichting algemeen	40
Toelichting op de balans per 31 december	49
Risicobeheer	59
Toelichting op de rekening van baten en lasten	65
5. Overige gegevens	74
Resultaatsbestemming volgens statuten	75
Actuariële verklaring	76
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	77
Bijlage A Trefwoorden	82
Bijlage B Afkortingen	84

1. Verslag van het bestuur

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag van het IFF Pensioenfonds over 2020. Het afgelopen jaar zal door iedereen herinnerd worden als het jaar waar we eind februari geconfronteerd werden met de COVID-19 epidemie.

Dit heeft ook zijn weerslag gehad op het pensioenfonds. Als bestuur en commissies hebben we bijna het hele jaar virtueel vergaderd, op de eerste bestuursvergadering na.

Daarnaast heeft COVID-19 de wereldwijde financiële wereld beïnvloed, door het plotseling stilvallen van de economie en de daaropvolgende steunmaatregelen die ervoor zorgden dat de lange termijn rente minder hard stijgt. Dit had een direct effect op de dekkingsgraad van het fonds.

Namens het bestuur, wil ik graag het afgelopen jaar van het IFF Pensioenfonds toelichten. Daarnaast vooruitkijken naar het jaar 2021 en ook iets verder naar de toekomst en het nieuwe Pensioenakkoord.

Verantwoording door het bestuur

In het jaarverslag leggen wij als bestuur verantwoording af over ons handelen in 2020. Er wordt gekeken naar het beheer van de financiële middelen, de spaarpot met bezittingen van het fonds. Een certificerend actuaris beoordeelt of wij voorzichtig en als goed huisvader met de bezittingen zijn omgegaan. Daarnaast wordt bekeken of er genoeg geld is voor de toekomstige opbouw en betaling van uw pensioen.

Door de onafhankelijke accountant wordt gekeken naar de financiële resultaten, kloppen de cijfers zoals weergegeven in het jaarverslag.

Daarnaast wordt ieder jaar het beleid en de algemene gang van zaken getoetst en beoordeeld door een zogenaamde visitatiecommissie. Dit is een externe commissie van 3 personen die onderzoekt of wij als bestuur voldoen aan alle vereisten. De visitatiecommissie brengt ook verslag uit aan het verantwoordingsorgaan en de directie van IFF. U kunt een samenvatting van hun bevindingen vinden op pagina 30.

Als laatste wil ik het verantwoordingsorgaan noemen. Dit orgaan bestaat uit 3 leden, namens werknemers, gepensioneerden en werkgever. Ook zij geven een oordeel over het handelen van het bestuur. De bevindingen van het verantwoordingsorgaan kunt u vinden op pagina 35.

Hoe staat het fonds ervoor

In 2020 is de beleidsdekkingsgraad verder gedaald van 114,4% naar 108,1%. Deze daling is veroorzaakt door de wederom gedaalde rente, waardoor de verplichtingen van het fonds ten opzichte van de bezittingen zijn toegenomen.

Dit betekent dat we aan het eind van het jaar voor elke euro aan opgebouwd pensioen 1,08 euro in de spaarpot hebben. Dit extra geld is nodig om eventuele daling van het vermogen op te kunnen vangen. Door de beleidsdekkingsgraad van 108,7% per 1 oktober, waren we niet in staat om dit jaar de pensioenen te indexeren ten opzichte van de prijsinflatie van 1,12%.

Door de beleidsdekkingsgraad van 108,1% eind december blijft het fonds in een tekortsituatie. Inmiddels is een herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank (DNB). Op 19 mei heeft DNB bevestigd in te stemmen met het herstelplan.

Invloed van corona op financiële positie van het fonds

De financiële markten hebben het laatste jaar forse bewegingen laten zien en dit heeft een daling van de beleidsdekkingsgraad veroorzaakt naar 108,1% eind december. Sinds het begin van 2021 lijkt de lange termijn rente langzaam op te lopen, wat een positief effect heeft op de dekkingsgraad.

De gespreide beleggingen van het fonds renderen naar verwachting en de aandelenbeurzen hebben zich hersteld. Geleidelijk herstel van het fonds uit het reservetekort is op termijn te verwachten.

Terugblik op 2020 en vooruitblik op 2021, ontwikkelingen van het IFF pensioenfonds

Aan de hand van de jaarplannen voor 2020 en 2021 wordt er door het bestuur aandacht besteed aan een aantal belangrijke zaken.

Europese richtlijnen voor pensioenfondsen: (IORP-II)

In 2020 is de verdere invoering van de IORP-II wetgeving vormgegeven. Dit is een Europese richtlijn die bedoeld is om het risicomanagement en het bestuur van pensioenfondsen te versterken. Eén van de maatregelen is het aanstellen van sleutelfunctiehouders (SFH's) voor risicomanagement, interne audit en actuariële zaken. De sleutelfunctiehouders voor risicomanagement en interne audit zijn aangemeld en goedgekeurd door DNB. De SFH actuarieel hebben we uitbesteed bij Sprekels en Verschuren.

Risicomanagement en interne audit zijn vaste agendapunten in de bestuursvergadering. De SFH risicomanagement koppelt bevindingen terug over de beoordeling van niet-financiële risico's. Het IT-risico wordt onderkend als een van de belangrijkste risico's. Scenario's, bijbehorende risico's en beheersmaatregelen zijn geëvalueerd. Een resterend risico is onvermijdelijk voor IT en daarom blijft IT risico hoog op de agenda staan. Daarnaast is de SFH betrokken bij het evalueren van financiële risico's van de beleggingen en/of wijzigingen hierin.

De SFH interne audit heeft een auditplan opgesteld voor 2020 – 2022. Een eerste interne audit naar status en invulling van IORP-II is afgerond.

Daarnaast is de SFH actuarieel van start gegaan in de zomer van 2020, na de afronding van het jaarwerk over 2019.

In 2021 zullen we na ruim een jaar implementatie de invulling en bijdrage van IORP-II voor het fonds evalueren.

Beleggingsbeleid

In 2020 is een ALM-studie uitgevoerd. Hierbij wordt gekeken naar huidige en toekomstige bezittingen en verplichtingen en hoe deze beïnvloed worden door het beleggingsbeleid. De ALM-studie ondersteunt de huidige strategische samenstelling van de beleggingen. Aanpassingen hierin leiden tot een beter rendement bij gelijkblijvend risicoprofiel. Daarnaast is in het afgelopen jaar het rentebeleid geëvalueerd. Ook hierbij is geconstateerd dat het gevoerde rentebeleid past bij de uitgangspunten en doelstellingen van het fonds.

Daarnaast heeft het bestuur samen met de beleggingsadviescommissie in 2020 de mogelijkheden voor maatschappelijk verantwoord beleggen op hoofdlijnen geëvalueerd. Op basis daarvan zijn uitgangspunten vastgesteld. Deze worden in 2021 meegenomen in het verder uitwerken van beleid over maatschappelijk verantwoord beleggen.

Communicatie

In 2020 is verder gewerkt aan opzet en implementatie van de nieuwe website van het fonds. Deze is inmiddels actief en ondersteunt de verdere digitalisering van communicatie en informatie aan de deelnemers.

Door COVID-19 waren we genoodzaakt om de jaarlijkse UPO bijeenkomsten digitaal te houden. Dit bleek een groot succes met meer deelnemers dan in voorgaande jaren.

In 2021 zal het driejaarlijks deelnemersonderzoek plaatsvinden naar betrokkenheid bij het fonds en de effectiviteit van communicatie.

Bestuur

In juni 2020 hebben we virtueel overleg gehad met DNB. DNB houdt toezicht op de financiële situatie bij alle pensioenfondsen in Nederland. Daarnaast beoordeelt DNB hoe het pensioenfonds wordt bestuurd, of er genoeg kennis van zaken is en of alles netjes wordt vastgelegd.

Het is prettig te kunnen melden dat DNB ook deze keer geen opmerkingen had over het functioneren van het fonds.

De komende jaren gaat er behoorlijk wat veranderen in de Nederlandse pensioenen door het nieuwe Pensioenakkoord. Als pensioenfonds moeten we ons op deze veranderingen voorbereiden, die per 1 januari 2027 moeten zijn ingevoerd. Dit zal extra aandacht en tijd vergen van het bestuur en de betrokken commissies.

Het is goed om te constateren dat bestuur en commissies een volledige bezetting hebben. Met daarnaast een kleine pool van aspirantleden. Dit zorgt voor een basis voor het aansturen van het fonds in de komende tijd. Toenemende regeldruk en het nieuwe Pensioenakkoord zullen leiden tot verdere verzwaring van de bestuurstaken.

Er zal nagedacht moeten worden over de rol die het pensioenfonds in het nieuwe Pensioenakkoord kan spelen. Toekomstbestendigheid is hierbij een belangrijke vraag die beantwoord moet worden.

Terugkijkend kan ik alleen maar concluderen dat we ondanks alles toch in staat zijn geweest het pensioenfonds effectief aan te sturen. Daarnaast alle complimenten voor de beleggingsadviescommissie, die het fonds financieel op koers heeft gehouden.

Ik wil u namens het bestuur en alle betrokken commissies danken voor het in ons gestelde vertrouwen.

Kees Wisse

Voorzitter IFF Pensioenfonds

Kerncijfers

(bedragen in duizenden euro's)

	2020	2019	2018	2017	2016
Deelnemers					
Aantal actieve deelnemers	1.066	1.064	1.053	985	998
Aantal gewezen deelnemers	916	867	807	794	735
Aantal pensioengerechtigden	545	532	528	530	526
Totaal	2.527	2.463	2.388	2.309	2.259
Pensioenactiviteiten					
Premie werkgeversdeel	10.781	9.793	8.875	7.580	6.523
Premie werknemersdeel	<u>2.026</u>	<u>1.897</u>	<u>1.681</u>	<u>1.504</u>	<u>1.378</u>
Totaal premies risico pensioenfonds	12.807	11.690	10.556	9.084	7.901
Inkomende waardeoverdrachten	291	294	266	34	395
Uitgaande waardeoverdrachten	156	120	295	348	133
Pensioenuitkeringen	8.779	8.698	8.538	8.600	8.484
Vermogen					
Stichtingskapitaal en reserves	53.695	56.607	51.917	59.353	45.554
Technische voorz risico pensioenfonds	426.640	377.970	321.146	308.334	311.685
Dekkingsgraad					
Nominale dekkingsgraad	112,6%	115,0%	116,2%	119,2%	114,5%
Beleidsdekkingsgraad	108,1%	114,4%	119,5%	118,1%	112,0%
Vereiste dekkingsgraad volgens FTK	114,5%	115,3%	115,3%	115,7%	115,3%
Beleggingen					
Vastgoed en aandelen	137.047	125.169	98.991	79.509	87.359
Vastrentende waarden ¹	342.291	307.285	271.908	288.254	271.093
Overig, per saldo	104	51	48	113	-238
Totaal	479.442	432.505	370.947	367.876	358.214
Resultaat beleggingen					
Totaal beleggingsopbrengsten	41.420	58.548	3.358	9.274	37.640
Rendement beleggingen	9,4%	15,8%	0,9%	2,7%	11,8%
Kostenratio's					
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer (bedragen in euro's)	493	500	506	361	393
Kosten vermogensbeheer/gemiddeld belegd vermogen	0,50%	0,49%	0,53%	0,53%	0,53%
Transactiekosten/gemiddeld belegd vermogen	0,04%	0,03%	0,04%	0,08%	0,01%

Algemene informatie

¹ Inclusief beleggingen ter afdekking renterisico (vastrentende waarden en rentederivaten)

Juridische structuur

De Stichting IFF Pensioenfonds - hierna te noemen IFF Pensioenfonds – is opgericht in 1941, heeft haar statutaire zetel in Hilversum en is ingeschreven bij het stichtingenregister van de Kamer van Koophandel te Almere onder nummer 41192479.

Adresgegevens

Correspondentieadres: Postbus 309, 1200 AH Hilversum
Telefoon: 035 – 688 39 11
E-mail: pensioenfonds@iff.com

De statuten zijn laatstelijk gewijzigd op 2 december 2015.

De werkgever IFF kent een pensioenregeling bestaande uit drie componenten:

- Een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling voor alle werknemers met een gemaximeerde opbouw; uitgevoerd door het IFF Pensioenfonds;
- Een premiereregeling voor pensioenopbouw boven het bovengenoemde maximum, tot aan het wettelijk maximum; uitgevoerd door Lifesight;
- Een vrijwillige netto premiereregeling voor pensioenopbouw boven het wettelijk maximum; uitgevoerd door Lifesight.

Dit jaarverslag betreft uitsluitend de Stichting IFF Pensioenfonds en de door haar uitgevoerde middelloonregeling.

Het IFF Pensioenfonds is een ondernemingspensioenfonds en is aangesloten bij de Pensioenfederatie. Op basis van een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling bouwen de deelnemers een financiële aanspraak op voor de gevolgen van pensionering en overlijden.

Statutaire doelstelling

Het IFF Pensioenfonds draagt de verantwoordelijkheid voor een goede uitvoering van de pensioenregelingen voor actieve deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden in overeenstemming met de bestaande wet- en regelgeving.

Statutair is de doelstelling als volgt geformuleerd: het treffen van de pensioenvoorzieningen ter zake van ouderdom en overlijden voor degenen die als deelnemer zijn aangemeld, in overeenstemming met de reglementen in de ruimste zin genomen.

Hiertoe heeft het IFF Pensioenfonds een overeenkomst gesloten met International Flavors & Fragrances I.F.F. (Nederland) B.V. (hierna te noemen: IFF).

Het IFF Pensioenfonds voert een beleid dat in overeenstemming is met de statutaire doelstelling. Dit beleid is vastgelegd in beleidsdocumenten waarvan de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) de belangrijkste is. Deze ABTN is voor het laatst geactualiseerd op 1 juli 2020 en is van toepassing sinds 1 juli 2020.

Missie

Het behartigen van de belangen van alle stakeholders van het IFF Pensioenfonds in uitvoering en advies, en daarbij een zo optimaal mogelijke uitkering verzorgen middels een zelfstandig pensioenfonds voor (gewezen) deelnemers, gepensioneerden en nabestaanden.

Visie

Het IFF Pensioenfonds wil een goede uitkering kunnen verzorgen, die koopkrachtbestendig is en die in lijn is met de pensioenambities, die de sociale partners van IFF hebben afgesproken.

Financiële koers

Daartoe dienen te allen tijde voldoende financiële middelen beschikbaar te zijn. Om dit te realiseren, volgt het IFF Pensioenfonds een beleggingsstrategie, die is gericht op het behalen van voldoende rendement zonder onnodige risico's te nemen. Maatschappelijk verantwoord beleggen speelt hierbij een steeds belangrijker rol.

Communicatie en Transparantie

Vertrouwen in het IFF Pensioenfonds kan alleen gerealiseerd worden door evenwichtige, transparante, begrijpelijke en tijdige communicatie naar desbetreffende belanghebbenden, over de stand van zaken in het fonds, en wijzigingen in wet- en regelgeving die van invloed zijn op het fonds. Door inzet van verschillende communicatiemiddelen voorziet het fonds de deelnemers van een informatiestroom, waarmee zij inzicht kunnen krijgen in de bijdrage die de pensioenregeling levert aan hun persoonlijke pensioenambities.

Integer & Professioneel Bestuur

Het behartigen van de belangen van alle stakeholders staat voor het bestuur van het IFF Pensioenfonds voorop. Evenwichtigheid in besluitvorming, waarbij deze belangen zorgvuldig worden beoordeeld en afgewogen, vormen de basis van een integer bestuur. Elk bestuurslid is verantwoordelijk voor de belangen van alle deelnemers gezamenlijk en moet zonder ruggespraak, onafhankelijk besluiten kunnen nemen. Dit is vastgelegd in een functieprofiel voor bestuursleden. De professionaliteit wordt middels individuele evaluaties en een groepeerbeoordeling jaarlijks getoetst. Daarnaast wordt middels een opleidingsplan continu het kennisniveau en de aanscherping van competenties bevorderd.

Zelfstandigheid

Het bestuur en de werkgever onderschrijven de ambitie om het pensioenfonds zelfstandig te besturen. Een zelfstandig pensioenfonds wordt gezien als meerwaarde voor IFF. Een zelfstandig pensioenfonds is in lijn met en gebaseerd op de kernwaarden van IFF, een hoge mate van betrokkenheid, passie, creativiteit en expertise. Door steeds hogere vereisten aan de professionalisering van het besturen van een pensioenfonds is het noodzakelijk alternatieven voor een zelfstandig pensioenfonds te blijven evalueren.

Uitgangspunten

IFF wil een marktconforme pensioenvoorziening aanbieden en biedt een hybride regeling aan, bestaande uit een middelloonregeling voor alle werknemers en een excedentregeling boven een bepaalde salarisgrens. Het IFF Pensioenfonds is verantwoordelijk voor de uitvoering van de middelloonregeling, binnen de afspraken die de sociale partners hierover hebben gemaakt en voor hetgeen de wetgever voorschrijft.

Naast de formele taken en verantwoordelijkheden hanteren de organen van het IFF Pensioenfonds de volgende uitgangspunten bij de uitvoering van hun werkzaamheden:

- Kennis en kunde van het collectief waarborgen.
- Continuïteit waarborgen.
- Integriteit van mensen/beslissingen/keuzes.

- Openheid en transparantie in communicatie.
- Commitment.

Samenstelling van bestuur

Het IFF Pensioenfonds heeft een paritair samengesteld bestuur dat zich terzijde laat staan door externe actuarissen, een externe accountant, een secretariaatsbureau, diverse commissies en een verantwoordingsorgaan. Zelf heeft het IFF Pensioenfonds geen personeel in dienst.

Het bestuur is samengesteld uit 3 vertegenwoordigers van de werkgever, 2 vertegenwoordigers van de werknemers, en 1 vertegenwoordiger van de gepensioneerden. De zittingsperiode van de bestuursleden is 6 jaar en begint in principe per 1 mei. In het jaar 2020 zijn er geen wijzigingen geweest in de samenstelling van het bestuur van het pensioenfonds.

Conform de statuten, reglementen en ABTN van het IFF Pensioenfonds heeft het bestuur de volgende taken en verantwoordelijkheden:

- Het algemeen beleid van het fonds vaststellen. Via een mandaat heeft het de volgende taken en verantwoordelijkheden gedelegeerd aan het dagelijks bestuur:
  - Beleids- en bestuursprocedures en processen vormgeven en vastleggen.
  - Het fonds aansturen.
  - De risico's op de korte en lange termijn beheersen.
- Alle besluitvorming binnen het fonds.
- Verantwoording afleggen aan het verantwoordingsorgaan.

Huidige samenstelling

Op 31 december 2020 was het bestuur als volgt samengesteld:

Bestuurslid	Benoemd door	Functie	Aftredend
ir. C.A. Wisse (1971)	Directie	Voorzitter	2022
F.T. van der Aa (1952)	Ondernemingsraad	Secretaris	2021
Mevr. drs. H.E. Niekus-van Waveren (1969)	Directie	Penningmeester	2026
drs. J.A. Ambergen (1962)	Directie	Lid	2021
Mevr. E.G.M. Brundel, BAS (1977)	Ondernemingsraad	Lid	2022
G.P.C. Aarts (1944)	Gepensioneerden	Lid	2024

Dagelijks bestuur en dagelijkse leiding

Het dagelijks bestuur van het pensioenfonds wordt gevormd door de voorzitter, de penningmeester en de secretaris. Bij de uitoefening van hun functie worden zij ondersteund door het secretariaatsbureau en externe adviseurs.

Conform de statuten, reglementen en ABTN van het pensioenfonds heeft het dagelijks bestuur de volgende taken en verantwoordelijkheden:

- Het fonds besturen en het dagelijks beleid bepalen binnen het mandaat dat het van het bestuur heeft gekregen.
- Besluiten van het bestuur voorbereiden en uitvoeren.
- De activiteiten van het fonds beheren en het uitbestedingsbeleid uitvoeren binnen het mandaat dat het van het bestuur heeft gekregen en voor zover dat is toegestaan door de wet- en regelgeving.
- Zorgen dat de statuten en reglementen en de overige juridische documenten van het fonds binnen de gestelde termijnen voldoen aan de wet- en regelgeving.

- Het bestuur adviseren.
- Het fonds vertegenwoordigen met inachtneming van de wet- en regelgeving.
- Toezien op het uitvoeren van de financiële administratie.

Verantwoordingsorgaan

Het bestuur legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan (VO). Het VO bestaat uit drie leden: 1 namens de werkgever, 1 namens de werknemers en 1 namens de gepensioneerden. In 2020 zijn er geen wijzigingen in het VO geweest. De zittingsperiode van de leden van het verantwoordingsorgaan is 6 jaar en begint in principe per 1 mei. Op 31 december 2020 was het VO als volgt samengesteld:

Verantwoordingsorgaan	Benoemd door	Functie	Aftredend
Mevr. R. Munting (1970)	Ondernemingsraad	Voorzitter	2022
Mevr. A.M.S. Dekeling (1970)	Directie	Secretaris	2022
G.P. van Es (1947)	Gepensioneerden	Lid	2023

Het verslag van het verantwoordingsorgaan staat op pagina 35 en 36 van dit jaarverslag.

Vermogensbeheerders

Het IFF Pensioenfonds werkt voor het beheer van de beleggingsportefeuille samen met de onderstaande externe vermogensbeheerders.

- Vastrentende waarden: Robeco en M&G.
- Onroerend goed: M&G en CBRE Real Estate.
- Aandelen: Northern Trust.

Deze vermogensbeheerders zijn verantwoordelijk voor de selectie en de timing van de transacties in de door hen beheerde portefeuilles binnen de geldende mandaten. Zij worden aangestuurd door de voorzitter en de secretaris van de Beleggingsadviescommissie (BAC), die opereren binnen hun mandaat van het bestuur.

Uitvoeringsorganisatie

De uitvoering van de pensioen- en de financiële administratie is uitbesteed aan Blue Sky Group. Daarnaast verricht Blue Sky Group operationele actuariële werkzaamheden, zoals het opstellen van de dekkingsgraadberekening, het opstellen van de premienota, berekening van de jaarlijkse afkoop- en flexibiliseringsfactoren, het actuariële jaarwerk en het opstellen van de verslagstaten ten behoeve van De Nederlandsche Bank. Met Blue Sky Group is een uitbestedingsovereenkomst gesloten.

Externen

Het IFF Pensioenfonds wordt geadviseerd en ondersteund door onderstaande externe partijen:

- Onafhankelijke accountant: PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.
- Waarmedkend actuaire: Sprenkels & Verschuren B.V.
- Adviserend actuaire: Willis Towers Watson Netherlands B.V.
- Adviseur BAC: Willis Towers Watson Netherlands B.V.
- Pensioenjurist: Willis Towers Watson Netherlands B.V.
- Secretariële ondersteuning: TXT & PR Myra Prinsen.

Financiële informatie

De premies zijn voor 2020 als volgt berekend:

Feitelijke ontvangen premie	EUR 12.807 duizend
Zuiver kostendekkende premie	EUR 14.880 duizend
Gedempte kostendekkende premie	EUR 12.390 duizend

De feitelijke ontvangen premie is de premie die IFF en de deelnemers werkelijk hebben betaald aan het fonds (werkgeversdeel EUR 10.781 duizend, werknemersdeel EUR 2.026 duizend). In 2020 heeft de werkgever een extra bijdrage gestort van EUR 3.228 duizend om de premie op het kostendekkende niveau te brengen. Dit bedrag is opgenomen in het werkgeversdeel van de premie.

De zuiver kostendekkende premie is de berekende premie rekening houdend met de DNB rentetermijnstructuur per 31 december 2019.

De gedempte kostendekkende premie wordt berekend op basis van de gemiddelde marktrente over 36 maanden.

Kosten

De kosten van het pensioenfonds worden gesplitst in kosten voor de pensioenuitvoering en kosten voor vermogensbeheer.

Pensioenuitvoeringskosten

Op grond van de Overeenkomst Pensioenreglement worden alle kosten van de pensioenregeling, met uitzondering van de kosten voor vermogensbeheer en de kosten van de adviseur van de BAC, voldaan door IFF. Deze kosten bestaan uit directe en indirecte kosten. De directe kosten omvatten onder andere de kosten van uitbesteding van administratie en secretariaat, de kosten van actuarissen, accountants en adviseurs en de kosten van communicatie. Deze kosten komen direct ten laste van IFF. Zou IFF deze kosten niet betalen dan zouden deze aan de kostendekkende premie moeten worden toegevoegd. Daarnaast zijn er ook indirecte kosten: een aantal bestuurs- en commissieleden is in dienst van IFF. De geschatte waarde hiervan noemen we indirecte kosten.

Uitvoeringskosten	2020	2019	2018
Uitvoeringskosten direct	610	593	575
Uitvoeringskosten indirect	184	204	234
Uitvoeringskosten (*EUR 1000)	794	797	809
Per deelnemer (actief/gepensioneerd)	EUR 493	EUR 500	EUR 506

Kosten vermogensbeheer

De totale kosten van het vermogensbeheer (inclusief transactiekosten bedroegen in 2020 EUR 2.430 duizend ofwel 0,54%. Deze kosten komen ten laste van het rendement.

Vermogensbeheerkosten	2020	2019	2018
Beleggingskosten (*EUR 1000)	2.267	2.003	1.903
als % van gemiddeld belegd vermogen	0,50%	0,49%	0,53%
Transactiekosten (*EUR 1000)	163	114	151
als % van gemiddeld belegd vermogen	0,04%	0,03%	0,04%
Totale kosten vermogensbeheer (*EUR 1000)	2.430	2.117	2.054
als % van gemiddeld belegd vermogen	0,54%	0,52%	0,57%

De vermogensbeheerkosten van een pensioenfonds hangen samen met de beleggingsstrategie die het fonds hanteert en de wijze waarop deze wordt geïmplementeerd. Omdat het fonds zelf geen actief beleggingsbeleid voert, kunnen de kosten relatief laag blijven. Het streven van het pensioenfonds is dat de kosten van het vermogensbeheer marktconform zijn; middels benchmarking wordt gecontroleerd en bevestigd dat dit daadwerkelijk zo is. De kosten worden gedreven door de strategische beleggingsmix, en zijn een mix van actief en passief beheerde fondsen.

De vermogensbeheerkosten per beleggingscategorie:

	Beheerskosten	Transactiekosten	Totaal
Vastgoed	557	29	586
Aandelen	89	79	168
Vastrentende waarden	1.108	19	1.127
Beleggingen ter afdekking renterisico	221	36	257
Niet toegerekende kosten	292	0	292
Totaal	2267	163	2.430

Aansluiting met de jaarrekening

De Aanbevelingen uitvoeringskosten van de Pensioenfederatie nemen naast de directe kosten ook de indirecte kosten mee en maken expliciet onderscheid tussen de vermogensbeheerkosten en transactiekosten. In de jaarrekening zijn alleen de kosten die direct bij het pensioenfonds in rekening zijn gebracht opgenomen. De deels geschatte direct toe te rekenen beleggingskosten binnen de beleggingsfondsen en transactiekosten maken in de jaarrekening onderdeel uit van de waardeveranderingen van de beleggingen. In voorgaande opstelling van de vermogensbeheerkosten zijn daarnaast de kosten opgenomen van advisering inzake vermogensbeheer.

Een nadere detaillering van de vermogensbeheerkosten staat op pagina 70 en 71 van dit jaarverslag.

Dekkingsgraad

	Beleids- dekkingsgraad	Nominale dekkingsgraad	Vereist vermogen	Reserve positie
Ultimo eerste kwartaal	112,2%	102,4%	114,4%	-2,2%
Ultimo tweede kwartaal	109,8%	106,4%	114,7%	-4,9%
Ultimo derde kwartaal	108,7%	107,5%	114,7%	-6,0%
Ultimo vierde kwartaal	108,1%	112,6%	114,5%	-6,4%
Ultimo	2020	2019	2018	2017
Dekkingsgraad	112,6%	115,0%	116,2%	119,2%
				2016
				114,5%

Beleidsdekkingsgraad	108,1%	114,4%	119,5%	118,1%	112,0%
Vereist vermogen	114,5%	115,3%	115,3%	115,7%	115,3%
Reservepositie*	-6,4%	-0,9%	4,2%	2,4%	-3,3%

* Vanaf 2015 is de reservepositie het verschil tussen de beleidsdekkingsgraad en het vereist vermogen.

De reële dekkingsgraad, zoals gerapporteerd aan De Nederlandsche Bank, bedroeg ultimo 2020 88,7%.

Toeslagverlening

Per 1 januari 2021 is geen toeslag verleend.

De stijging van de afgeleide consumentenprijsindex tussen oktober 2019 en oktober 2020 bedroeg 1,12%. De beleidsdekkingsgraad van 108,7% (op 30 september 2020) was lager dan de toeslagdrempel van 110%, waardoor er geen indexatie mogelijk was. Het bestuur heeft overeenkomstig de reglementen besloten besloten geen indexatie toe te kennen.

Voor verdere informatie over de beleggingsresultaten en de beleggingsportefeuille wordt verwezen naar de Beleggingenparagraaf op pagina 23 tot en met 26.

Risicomanagement

Het bestuur is verantwoordelijk voor het realiseren van de doelstellingen van het fonds. Het bereiken van die doelstellingen kan continu in gevaar komen door risico's van binnen en buiten de organisatie. Risicomanagement staat dan ook nadrukkelijk op de agenda van het bestuur. Het bestuur moet een actueel en volledig beeld hebben van alle relevante risico's en zorgen voor gepaste beheersmaatregelen. Dit vloeit voort uit eisen ten aanzien van een beheerste en integere bedrijfsvoering zoals opgenomen in de Pensioenwet.

Risico- en beheersingscategorieën

Het bestuur heeft de dagelijkse uitvoering van het risicomanagement gedelegeerd aan de BAC voor financiële risico's en aan de RMC voor niet-financiële risico's. Deze twee onderscheidende categorieën zijn ontleend aan FIRM, een methode die onderscheid maakt tussen verschillende risicocategorieën. Het IFF Pensioenfonds kent de volgende hoofd risico's:

Financiële risico's

- Solvabiliteitsrisico
- Liquiditeitsrisico
- Verzekeringsrisico
- Overige risico's balansbeheer

Niet-financiële risico's

- Omgevingsrisico
- Operationeel risico
- Uitbestedingsrisico
- IT-risico
- Integriteitsrisico
- Juridisch risico
- Governance risico

In 2018 zijn alle niet-financiële risico's opnieuw beoordeeld en gerangschikt. Voor een volledige beschrijving van de risico- en beheersingscategorieën, wordt verwezen naar het "Risicomanagementplan", dat onderdeel is van de ABTN. Alle 30 geïdentificeerde risico's worden omschreven, alsmede voor ieder risico kans en impact, de management respons, residu risico en monitoring en rapportering. Ook risicobeleid en risicohouding worden toegelicht in dit document.

Monitoring van risico's

Integraal risicomanagement is dus niet nieuw voor het IFF Pensioenfonds. Wel is de monitoring van niet-financiële risico's gewijzigd in 2019. Na de invoering van de IORP II-wetgeving heeft het pensioenfonds een sleutelfunctiehouder risicomanagement benoemd en een risicomanagementcommissie ingesteld. Deze commissie buigt zich regelmatig over reeds geïdentificeerde en mogelijke nieuwe niet-financiële risico's en rapporteert haar bevindingen aan het bestuur. Middels een jaarschema worden periodiek alle risico's opnieuw beoordeeld. De monitoring van de financiële risico's wordt nog steeds door de BAC uitgevoerd en iedere bestuursvergadering besproken.

De belangrijkste risico's voor het IFF Pensioenfonds

Er zijn momenteel drie financiële risico's beoordeeld als hoog:

- Solvabiliteitsrisico: het risico dat de ambitie niet meer gerealiseerd kan worden doordat de solvabiliteit, dus de dekkingsgraad, ontoereikend wordt. De belangrijkste drivers achter het solvabiliteitsrisico zijn momenteel:
  - o Renterisico: het risico van verlies van solvabiliteit door rentedalingen of draaiingen van de rentecurve vanwege het verschil in de (gemiddelde) looptijden van de (nominale) pensioenverplichtingen en de vastrentende beleggingen, alsmede vanwege het verschil in omvang van de pensioenverplichtingen ten opzichte van de vastrentende beleggingen. Het

renterisico is voor het grootste deel afgedekt volgens een staffel op basis van renteniveau middels een Liability Driven beleggingsfonds (het Robeco LDI40 fonds). De effectiviteit van de afdekking ultimo 2020 bedraagt ongeveer 50% binnen de gestelde bandbreedte van 45% tot 55%. De FMC monitort tweewekelijks het renterisico en rapporteert aan de BAC en het bestuur.

- o Koersrisico zakelijke waarden: het risico dat door koersverliezen of tegenvallende rendementen op zakelijke waarden (onder andere aandelen en vastgoed) de solvabiliteit van het pensioenfonds onder druk komt en de indexeringsambitie ongerealiseerd blijft. De beleggingen vinden plaats via fondsen. Zowel bij aandelen als onroerend goed is binnen de portefeuilles een sterke geografische en sectorale spreiding aangebracht. De prestaties van portefeuilles worden op maandbasis gemonitord aan de hand van gegevens die de vermogensbeheerders zelf aanleveren en die een onafhankelijke partij, Blue Sky Group, vergelijkt met de benchmark.

Het totale solvabiliteitsrisico wordt periodiek middels een ALM-studie geanalyseerd. Daarnaast wordt sinds eind 2016 een maandelijks dashboard opgesteld waar ook de gevoeligheid voor rente en aandelenkoersen wordt weergegeven, onderstaand de weergave van december 2020.

UFR		Renteverandering (parallel)				
Verandering aandelen		-1,0%	-0,5%	0%	+0,5%	+1,0%
	-25%	101,1%	104,0%	107,4%	111,3%	115,8%
	-12,5%	103,0%	106,0%	109,6%	113,7%	118,4%
	0%	104,8%	108,0%	111,8%	116,2%	121,1%
	+12,5%	106,6%	110,0%	114,0%	118,6%	123,7%
	+25%	108,4%	112,0%	116,2%	121,0%	126,4%

- Bij de niet-financiële risico's vormt nog steeds het IT-[risico](#), en met name cybercrime, het voornaamste risico. Hier heeft de auditcommissie in 2019 een uitgebreide review van de beveiligingsprocedures met de Blue Sky Group, uitvoerder van de administratie, uitgevoerd. De auditcommissie heeft geconstateerd dat de beheersing van het IT-[risico](#) bij Blue Sky Group voldoende aandacht heeft en van een goed niveau is.
- Daarnaast blijft het omgevingsrisico ook in 2020 nadrukkelijk aanwezig door het nieuwe pensioenakkoord uit juni 2019 en het daarbij behorende krachtenspel van politiek en sociale partners. Het bestuur volgt deze ontwikkelingen op de voet.

[COVID-19 risico's voor het fonds](#)

In het voorjaar van 2020 diende de COVID-19 pandemie zich aan, en deze duurt op dit moment nog voort. De impact van COVID-19 en de hierdoor ontstane onzekerheid betreft voor het pensioenfonds vooral de financiële markten en sterke inperking van het openbare leven (de diverse lockdowns). Inmiddels kunnen we vaststellen dat het thuiswerken en online vergaderen geen grote impact heeft op het functioneren van het pensioenfonds: zowel onze uitvoeringsorganisatie als onze vermogensbeheerders zijn uitstekend in staat gebleken "gewoon" door te werken tijdens de lockdown situatie in Europa. Pensioenen worden op tijd uitbetaald aan onze deelnemers, de premiebetaling door IFF geschiedt als vanouds en de financiële markten zijn, na de initële schok in maart 2020, inmiddels weer terug op het niveau van voor COVID-19. Daarmee is de impact van COVID-19 voor het IFF Pensioenfonds voornamelijk een solvabiliteitsrisico, dat hiermee onveranderd het grootste risico blijft voor het fonds. In hoeverre de COVID-19 impact gaat hebben op de sterftcijfers (en daarmee de dekkingsgraad) van het fonds is op dit moment nog niet bekend.

Bestuursaangelegenheden

In 2020 heeft het bestuur negen keer vergaderd: éénmaal fysiek bijeen, acht keer online via Zoom of MS Teams. Het dagelijks bestuur vergaderde 24, waarvan 22 keer online. Het afgelopen jaar is veel aandacht besteed aan de COVID-19 pandemie, en aan de verdere invulling van IORP II.

Rendement

Het fonds heeft over 2020 een rendement behaald van 9,4%. Alle beleggingscategorieën droegen bij aan het positieve resultaat. De beleggingen ter afdekking van het renterisico (LDI) droegen met 27,5% het meest bij als gevolg van de dalende rente.

Beleidsdekkingsgraad in 2020 lager dan de vereiste dekkingsgraad

Als gevolg van de gestaag dalende rente, is de beleidsdekkingsgraad in december 2019 onder de vereiste dekkingsgraad gezakt. Op 26 maart 2020 is daarom het eerste herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank. Gedurende geheel 2020 bleef de beleidsdekkingsgraad te laag, op 23 maart 2021 is daarom een geactualiseerd herstelplan ingediend.

Risicohouding en haalbaarheidstoets

In 2020 is opnieuw een haalbaarheidstoets (HBT) uitgevoerd. Via de jaarlijkse HBT wordt nagegaan of een pensioenfonds zal slagen in haar ambities voor indexatie. De toets beoordeelt in hoeverre de risicohouding van het pensioenfonds past bij de verwachtingen tot koopkrachtbehoud.

Het IFF Pensioenfonds heeft in 2016 de volgende grenzen voor de risicohouding vastgesteld:

- Vasthouden aan de ambitie die het IFF Pensioenfonds altijd heeft gehad: te weten op lange termijn 80% van de prijsinflatie kunnen indexeren. Dit vergt een te verwachten pensioenresultaat van ten minste 90%.
- Een relatieve afwijking van het te verwachten pensioenresultaat in een slechtweerscenario van maximaal 25%.

In voorgaande jaren werd aan deze waarden voldaan.

De toets voor 2020 heeft geleid tot de volgende uitkomsten:

- Het te verwachten pensioenresultaat is iets gestegen, namelijk van 99% naar 100%. Daarmee wordt ruim voldaan aan de grens van minimaal 90%.
- Het pensioenresultaat in een slechtweerscenario steeg van 78% naar 85%. Deze verbetering komt met name doordat DNB de voorgeschreven scenario'set heeft aangepast.
- Het verschil tussen beide percentages, dus de relatieve afwijking, bedraagt 16%. Daarmee blijft het ruim binnen de maximale afwijking van 25%.

Het bestuur van het IFF Pensioenfonds is tevreden over het te verwachten pensioenresultaat. De resultaten van de haalbaarheidstoets zijn gedeeld met de sociale partners.

Deskundigheid bestuursleden

Het bestuur houdt onder normale omstandigheden ieder jaar een zelfevaluatie. Vanwege de COVID pandemie was dat in 2020 niet mogelijk. Bij de evaluatie van het jaarplan, heeft wel een reflectie plaatsgevonden op het functioneren van het bestuur en het fonds in het bijzondere jaar 2020. Voor 2021 is al een evaluatie ingepland onder externe begeleiding, en die zal indien nodig online kunnen plaatsvinden.

Behalve het functioneren van het bestuur tijdens een zelfevaluatie komt ook deskundigheid inzake het pensioenstelsel aan de orde. Alle bestuursleden hebben minimaal het vereiste Deskundigheidsniveau A,

en aspirant-bestuursleden worden gestimuleerd om de opleiding te volgen (inmiddels hebben ze dit ook allemaal gedaan). Het merendeel van de bestuursleden heeft niveau B; er wordt naar gestreefd om op alle deskundigheidsgebieden minimaal 2 bestuursleden op Deskundigheidsniveau B te hebben. Daarnaast wordt het bestuur elke vergadering bijgestaan door een externe deskundige, drs. C. Kroon AAG van Willis Towers Watson BV.

Het bestuur stelt alle medewerkers, (aspirant-)bestuursleden en andere direct bij het pensioenfonds betrokken personen in de gelegenheid om hun deskundigheid op peil te houden of uit te breiden middels vakliteratuur, seminars en cursussen. Regelmatig worden er ook kennissessies georganiseerd binnen de bestuursvergaderingen. Zo is in augustus een uitgebreide kennissessie over ESG gehouden.

Commissies

Ter ondersteuning van het bestuur kent het IFF Pensioenfonds de volgende commissies:

Beleggingsadviescommissie (BAC)

De BAC ondersteunt het bestuur bij het opstellen en uitvoeren van het strategisch beleggingsbeleid. Deze commissie heeft een voorbereidende en adviserende rol en voert het door het bestuur vastgestelde strategisch beleggingsbeleid uit. In 2020 is een begin gemaakt met verder uitwerken van het ESG beleid..

Risicomanagementcommissie (RMC)

Door de invoering van IORP II-wetgeving in januari 2019 heeft risicomanagement een eigen plaats binnen de governance van het pensioenfonds. Ter ondersteuning van het bestuur en specifiek de sleutelfunctiehouder risicobeheer is daarom in 2019 de risicomanagementcommissie (RMC) opgericht.

De RMC richt zich op de niet-financiële risico's. De scope van de commissie omvat:

- Het ontwikkelen van een strategisch visie op en het uitvoeren van een periodieke toetsing van het integraal risicomanagement en de risicobeheersing.
- Toezicht houden op de uitvoering van de operationele controle op niet-financiële risico's.
- Identificeren van nieuwe niet-financiële risico's en mogelijke beheersmaatregelen voor deze risico's.

Communicatiecommissie

De communicatiecommissie ondersteunt het bestuur bij het uitvoeren van het communicatiebeleid. Het communicatiebeleidsplan wordt door de commissie voorbereid en, na goedkeuring door bestuur en VO, uitgewerkt in een jaarlijks communicatiewerkplan. De communicatiecommissie wordt ondersteund door communicatieadviseurs van de Blue Sky Group.

Financiële Monitoring Commissie (FMC)

De FMC bestaat uit de voorzitter en de extern adviseur van de BAC en de accountmanager van Blue Sky Group. De taak van deze commissie is het monitoren van de financiële markten en de impact op de portefeuille van het pensioenfonds. Gedurende de eerste maanden van 2020 lag de focus op de monitoring van de COVID-19 impact. De bevindingen van de FMC worden teruggekoppeld naar de BAC en het bestuur.

Verkiezingscommissie

Deze commissie wordt actief indien er in het bestuur of het verantwoordingsorgaan een nieuwe vertegenwoordiger vanuit de gepensioneerden moet worden gekozen. In 2020 waren er geen verkiezingen, dus is de commissie niet actief geweest.

Klachten- en geschillenregeling

Het IFF Pensioenfonds beschikt niet over een vaste klachten- en geschillencommissie. Het huishoudelijk reglement regelt hoe omgegaan moet worden met klachten en geschillen. In dat reglement is, als aparte paragraaf, de Regeling Geschillen en Klachten opgenomen. In 2020 is 1 klacht ingediend, in december. Deze is begin 2021 afgehandeld.

Naleving wet- en regelgeving

Er is in 2020 geen sprake geweest van boetes, dwangsommen of het aanstellen van een bewindvoerder in het kader van artikel 96 van de Pensioenwet.

Sleutelfunctiehouders

IORP II heeft impact op de governance van pensioenfondsen. Krachtens deze Europese richtlijn moeten alle pensioenfondsen beschikken over drie sleutelfuncties, waarvoor de pensioenfondsen de volgende kandidaten heeft voorgedragen:

- Actuarieel: Daan Kleinloog (Sprenkels & Verschuren)
- Risicobeheer: Hanneke Niekus (bestuurslid)
- Interne Audit: Jos Stelder (aspirant-bestuurslid)

Deze kandidaten zijn in de loop van 2020 voorgedragen bij, en goedgekeurd door De Nederlandsche Bank, en zijn hun werkzaamheden gestart.

Communicatie

De belangrijkste communicatiemiddelen van het pensioenfonds zijn de website en de nieuwsbrief "Pensioen update". Er is in thema-uitgaven gecommuniceerd over de resultaten van 2019, het jaarlijkse pensioenoverzicht, het beleggings- en ESG beleid en de keuzes rondom pensioendatum. In augustus zijn voor het eerst online bijeenkomsten georganiseerd om het Uniform Pensioen Overzicht (UPO) toe te lichten. In 2020 is de website van het pensioenfonds helemaal vernieuwd, en is ook een deelnemersportaal geïntroduceerd, waar, na inloggen, de deelnemers hun persoonlijke pensioeninformatie en communicatie kunnen inzien. In de uitvoering van het communicatiebeleid wordt nauw samengewerkt met de uitvoerder van de pensioenadministratie.

Compliance en naleving gedragscode

Op grond van regelmatig overleg met en rapportage vanuit het bestuur, toegezonden documenten en op basis van de reglementen en beleidsstukken van het IFF Pensioenfonds, is vanuit de compliance functie geconstateerd dat er zich in 2020 3 incidenten hebben voorgedaan. Deze incidenten waren niet van dien aard dat een melding bij de Toezichthouder noodzakelijk is. Daarbij is getoetst op basis van de Gedragscode en de Klokkenluiders- en Incidentenregeling.

Het IFF Pensioenfonds kent een eigen gedragscode, gebaseerd op het model van de Pensioenfederatie. Het doel van de gedragscode is het waarborgen en handhaven van het vertrouwen in het pensioenfonds door belanghebbenden, door gewenst gedrag te stimuleren en ongewenst gedrag te voorkomen. De gedragscode kent daartoe algemene gedragsregels voor verbonden personen en aanvullende gedragsregels voor insiders. Alle leden van het bestuur, van de BAC en het VO alsmede de bestuursondersteuning tekenen jaarlijks deze code en hebben allen verklaard deze code gedurende heel 2020 te hebben nageleefd.

Code Pensioenfondsen

Gedurende het verslagjaar voldeed de manier waarop IFF Pensioenfonds was ingericht en werd bestuurd aan de Pensioenwet en de „Code Pensioenfondsen”. De Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid hebben in 2013 de Code Pensioenfondsen opgesteld, deze code is in 2018 vernieuwd. De code is een gedragscode voor de sector en bestaat uit normen die de sector zichzelf oplegt.

Het bestuur streeft ernaar de code na te leven. Dit is voor het grootste deel ingevuld, met uitzondering van:

- diversiteitsbeleid (norm 33): de code schrijft voor dat het bestuur ervoor moet zorgen dat de samenstelling van de bestuurlijke organen een redelijke afspiegeling vormt van de belanghebbenden. Daarbij moet rekening worden gehouden met opleiding, achtergrond, persoonlijkheid, geslacht en leeftijd. Het bestuur onderschrijft het belang van diversiteit. De man-vrouw verhouding binnen bestuur is op orde, maar het betrekken van jongeren bij het pensioenfonds blijft echter een aandachtspunt; er is op dit moment geen bestuurslid of VO lid jonger dan 40 jaar. Dit is geen bewuste keuze, maar ook bestuursleden worden “vanzelf” ieder jaar een jaar ouder. Er is een stappenplan gemaakt om diversiteit verder te bevorderen.
- de zittingstermijnen (norm 34); Voor een langere termijn (6 in plaats van 4 jaar) is bewust gekozen vanwege de complexiteit van het besturen en toezicht houden van het fonds. Wel is de totale toegestane bestuurstermijn in lijn met de Code Pensioenfondsen. In 2021 wordt opnieuw gekeken naar de zittingstermijnen.

Intern Toezicht

Het interne toezicht van het pensioenfonds wordt uitgevoerd door een visitatiecommissie, die jaarlijks een visitatie bij het pensioenfonds uitvoert. In de eerste maanden van 2021 is de visitatie over 2020 uitgevoerd door VC Holland. De eindrapportage is besproken met bestuur en verantwoordingsorgaan op 16 april 2021. Een samenvatting van de bevindingen vindt u op pagina 30. Na de samenvatting vindt u de reactie van het bestuur op de bevindingen.

Vooruitblik 2021

Ook in 2021 drukt de COVID-19 pandemie haar stempel op de wereld. Weliswaar zijn er inmiddels diverse werkzame vaccins, en begint in delen van de wereld de vaccinatiecampagne op stoom te komen, toch zal het nog wel enige tijd duren voor we terugkeren naar de normale open samenleving. Door een uitgebreid pakket aan steunmaatregelen is de impact op de economie vooralsnog minimaal, op dit moment is niet te voorzien welke impact het afbouwen hiervan zal hebben.

2021 is het jaar waarin pensioenfondsen en sociale partners een aantal grote stappen moeten zetten op weg naar de implementatie van het nieuwe pensioenakkoord. Het IFF pensioenfonds is een werkgroep gestart met de sponsor om de voortgang hiervan te bewaken.

Pensioenparagraaf

Binnen het pensioenfonds bestaat de pensioenregeling en de prepensioenregeling.

Pensioenuitkeringen

Het totaal van de pensioenbetalingen was op jaarbasis:

Ouderdomspensioen (inclusief prepensioen)	7.212 duizend
Nabestaandenpensioen	1.531 duizend
Wezenpensioen	15 duizend
Totaal	8.758 duizend

Afkoop kleine pensioenen

In het afgelopen jaar zijn 7 kleine pensioenen (afkoopgrens 2020 bedroeg EUR 497,27) afgekocht met een afkoopwaarde van in totaal EUR 21 duizend.

Pensioenregeling

De pensioenregeling heeft de volgende kenmerken:

- **Pensioen:** dit is een middelloonregeling. Deelnemer is iedereen die in dienst is getreden van IFF (Nederland) B.V.
- **Pensioenleeftijd:** de pensioenrichtleeftijd is 67 jaar. Daadwerkelijke pensionering vindt plaats wanneer de AOW-gerechtigde leeftijd wordt bereikt. Het opgebouwde pensioen wordt dan actuarieel aangepast aan deze vervroeging.
- **Pensioengevend salaris:** de som van 13 maal de vastgestelde maandverdienste en de vastgestelde vakantietoeslag. Op 1 januari 2020 is het maximum pensioengevend salaris vastgesteld op EUR 65.282.
- **Toeslagbeleid:** het pensioenfonds kent een voorwaardelijke toeslagregeling. De toe te kennen toeslag is afhankelijk van de dekkingsgraad en de consumentenprijsindex (gemeten van oktober tot oktober), en bedraagt maximaal 4% per jaar. Zie verder hoofdstuk 'Financiële Informatie' onder 'Toeslagverlening'.
- **Franchise:** per 1 januari 2020 bedroeg de franchise: EUR 18.767. De franchise wordt elk jaar geïndexeerd met de "CBS Consumentenprijsindex alle huishoudens, afgeleid" voor de periode van oktober tot oktober.
- **Pensioengrondslag:** het verschil tussen het pensioensalaris en de franchise.
- **Vakantietoeslag:** 8%
- **Opbouwpercentage vast salaris:** voor ouderdomspensioen wordt (met inachtneming van de bepalingen uit de pensioenregeling) jaarlijks 1,875% van de voor dat jaar geldende pensioengrondslag opgebouwd.
Voor nabestaandenpensioen bedraagt de jaarlijkse opbouw 70% van de jaarlijkse opbouw van ouderdomspensioen.
- **Nabestaandenpensioen:** dit is 70% van het te bereiken ouderdomspensioen. Voor het nabestaandenpensioen dat niet is opgebouwd, is dit pensioen op risicobasis gedekt tot aan de pensioendatum. Voor elk kind jonger dan 18 jaar wordt wezenpensioen opgebouwd ter grootte van maximaal 14% van het te bereiken ouderdomspensioen.
- **Eigen bijdrage:** Actieve deelnemers betalen een werknemerspremie van 7% van de pensioengrondslag. Deelnemers die op 31 december 2002 in dienst van de werkgever waren betaalden tot 1 juli 2015 geen premie. Vanaf deze datum wordt de premie met jaarlijks gelijke stappen verhoogd

tot maximaal 3,5%. Per 1 juli 2020 betalen deze deelnemers een premie van 3,0% van de pensioengrondslag.

Mutatieoverzicht deelnemers

Op 31 december 2020 was het aantal deelnemers als volgt:

	Vrouwen	Mannen	Totaal
Aantal deelnemers	396	670	1.066
Gewezen deelnemers met premievrije rechten	350	566	916
Gepensioneerden:			
met ouderdomspensioen	68	302	370
met nabestaandenpensioen	155	12	167
met wezenpensioen	5	3	8
Totaal	974	1.553	2.527

	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Gepensioneerden
Beginstand 1 januari 2020	1064	867	532
Afkoop	0	-3	0
In dienst	98	0	0
Overlijden verzekerde	-3	0	-8
Wezen pensioen	0	0	-1
Pensionering	-9	-13	22
Uit dienst	-84	84	0
Waardeoverdracht	0	-18	0
Interne Waardeoverdracht	0	-1	0
Eindstand 31 december 2020	1066	916	545

Prepensioenregeling

- **Prepensioen:** dit is een gesloten regeling, zonder opbouw.
- **Prepensioenleeftijd:** 62 jaar. De prepensioendatum kan onder bepaalde voorwaarden worden vervroegd tot uiterlijk de 55-jarige leeftijd of uitgesteld tot de 65-jarige leeftijd.
- **Toeslagverlening:** zie onder Pensioenregeling.

Deelnemers prepensioenregeling

Op 31 december 2020 hadden 8 deelnemers een prepensioenregeling. In de onderstaande tabel staan deze deelnemers gespecificeerd.

	Vrouwen	Mannen	Totaal
Gewezen deelnemers met premievrije aanspraken	0	1	1
Gepensioneerden	4	3	7
Totaal	4	4	8

Pensioenverplichtingen en pensioenvermogen

Het bedrag van pensioen- en prepensioenverplichtingen is het totaal van alle per 31 december 2020 aan de individuele en gewezen deelnemers van het fonds toegekende pensioen- en prepensioenaanspraken. Het totaal van de pensioenverplichtingen is in het jaar gestegen naar EUR 426.640 duizend. Bij de vaststelling van de waarde van de verplichtingen wordt onder andere uitgegaan van de levensverwachtingen zoals die blijken uit de overlevingstafels, vermeld in het actuariële verslag

De pensioenverplichtingen moeten worden gedekt door het pensioenvermogen. Ultimo 2020 bedraagt het pensioenvermogen EUR 480.335 duizend. Alle pensioenaanspraken zijn gedekt.

Beleggingenparagraaf

Jaarlijks stelt het bestuur, na advies van de BAC ingewonnen te hebben, een beleggingsplan voor het komende jaar vast. Dit plan is in lijn met de ALM-studie die eens in de drie jaar uitgevoerd wordt en het strategische beleggingsbeleid bepaalt. In dit jaarplan wordt het beleggingsbeleid voor het komende jaar uitgewerkt, met als uitgangspunt de korte en lange termijn risicohouding en de beleggingsovertuigingen. Eind vierde kwartaal van 2020 bevond het pensioenfonds zich in een situatie van reservetekort doordat de beleidsdekkingsgraad onder het vereist eigen vermogen lag. Dit is gevolg van de forse daling van de rente gedurende 2019 en 2020. Dit betekent dat de beperkingen voor een fonds in een reservetekort situatie weer van toepassing zijn en het risicoprofiel derhalve niet verhoogd mag worden.

Op basis van de ALM-studie in 2019/2020 heeft het bestuur besloten de strategische beleggingsmix, bestaande uit 70% vastrentende waarden, 15% aandelen en 15% indirect niet-beursgenoteerd vastgoed, te herbevestigen. In de ALM-studie is specifiek aandacht gegeven aan een verdere spreiding van de beleggingsportefeuille door een mogelijke belegging in infrastructuur, private equity, small cap aandelen en hypotheek. Op basis van de resultaten is echter gebleken dat deze categorieën niet bijdragen tot een betere portefeuille waarmee de fonds-doelstellingen (toeslagerealitatie en kans op dekkingsgraad lager dan 97,5%) beter behaald kunnen worden. Ook vragen deze categorieën aanzienlijke governance vanwege de complexe structuur en aandachtspunten met betrekking tot implementatie en monitoring. Op basis van de ALM-resultaten heeft IFF Pensioenfonds geconstateerd dat de huidige strategische mix tot een goede diverse portefeuille leidt met een aantrekkelijk risico-/rendementsprofiel en dat wijzigingen hierin niet tot verbetering leiden.

Naar aanleiding van de resultaten van de ALM-studie heeft het bestuur tevens geconcludeerd dat het dynamische renteafdekkingsbeleid gehandhaafd dient te worden. Conform dit beleid heeft de gedaalde rentestand in 2020 niet geleid tot een wijziging van de renteafdekking. Deze afdekking neutraliseert 50% van de wijzigingen in de verplichtingen door de renteschommelingen.

Voor wat betreft de beleggingscategorieën in de portefeuille hebben in 2020 een aantal verschuivingen plaatsgevonden. Naar aanleiding van de impact van de COVID-19 pandemie is besloten om EUR 10 miljoen extra te alloceren naar Europese Asset Backed Securities via het M&G Lion Credit Opportunity Fund (ABS) ten koste van het M&G European Loan Fund (ELF). Deze keuze was gedreven door interessante mogelijkheden die zich door corona hadden voorgedaan in de Asset Backed Security markt. Tevens is eind 2020 besloten om voor EUR 10 miljoen een beleggingscommitment aan te gaan in het M&G European Secure Income Property Fund (ESPIF). Hierdoor zal de feitelijke allocatie van de vastgoed portefeuille meer in lijn komen met de strategische allocatie. M&G heeft aangegeven dat een commitment laat 2021, begin 2022 zal worden opgevraagd. Tot slot hebben gedurende 2020 evaluaties van de verschillende vermogensbeheerders plaatsgevonden. Op basis daarvan heeft de BAC geconstateerd dat men tevreden is met de portefeuille en de geselecteerde vermogensbeheerders. Naar aanleiding van de ontwikkelingen op de financiële markten wordt in 2021 een heroriëntatie van de aandelenportefeuille uitgevoerd. Aanleiding hiervoor zijn een grotere nadruk op maatschappelijk verantwoord beleggen, de hoge waarderingen van aandelen (hoge koerswinstverhoudingen) en een hoog concentratierisico in technologische bedrijven.

Ontwikkelingen financiële markten

Het jaar 2020 stond in het teken van de COVID-19 pandemie die de wereld in zijn greep hield. Eind februari 2020 was de eerste coronabesmetting in Nederland een feit. In maart werden de eerste maatregelen door het kabinet aangekondigd om snelle verspreiding van het virus tegen te gaan. Momenteel herstelt de wereldeconomie van de economische recessie uit 2020.

Om bedrijven en de economie te stimuleren hebben overheden en centrale banken verschillende financiële injecties uitgevoerd. Zo heeft de Europese Central Bank (ECB) in maart 2020 EUR 750 miljard beschikbaar gesteld om middels het Pandemic Emergency Purchase Programme (PEPP) staats- en bedrijfsobligaties op te kopen. Eind 2020 ligt de totale omvang van dit opkoopprogramma op EUR 1.850 miljard en is het programma tot maart 2022 verlengd. De Federal Reserve (Fed), voerde ook verschillende fiscale maatregelen door waaronder een verlaging van de beleidsrente met 1,5 procentpunt en een opkoopprogramma met een omvang van circa \$ 4.800 miljard.

Deze stimuleringsmaatregelen hebben ervoor gezorgd dat de impact van het coronavirus op financiële markten in veel landen relatief beperkt is gebleven in 2020. De toonaangevende wereldwijde aandelenindex, MSCI-world, daalde van begin 2020 tot eind maart, in euro's gemeten, met ca. 20%. In de maanden daarna is deze index mede door de stimuleringsmaatregelen gestegen waardoor eind juni 2020 de MSCI-world nog slechts ca. 6% onder het niveau van begin 2020 lag. Over heel 2020 is de MSCI-world met ca. 6% gestegen, waardoor de impact van het coronavirus op de aandelenmarkt snel teniet is gedaan. Ook was er sprake van een stijging van de euro ten opzichte van de dollar, van \$1,10 naar \$1,22 voor een euro.

Tijdens de periode waarin er veel volatiliteit was op de markten, steeg de kredietrisico-opslag op bedrijfsobligaties. Dit heeft gezorgd voor dalende obligatiekoersen over de eerste helft van 2020. Deze kredietrisico-opslag is inmiddels weer verminderd naar niveaus vergelijkbaar met ultimo 2019. Over 2020 heeft de rentedaling verreweg het grootste effect gehad op obligatierendementen. Hierdoor hebben obligaties goed geredeneerd over 2020.

Naast de COVID-19 pandemie was er een ander belangrijk politiek thema in 2020: de Amerikaanse verkiezingen. Na een tumultueuze verkiezingsstrijd is Joe Biden de nieuwe president van de Verenigde Staten. De verwachting is dat Biden in de komende jaren de overheidsuitgaven zal vergroten om de economie te stimuleren. Zo heeft het Amerikaanse Congres in maart 2021 een steunpakket aangenomen dat \$ 1.900 miljard aan coronasteun geeft aan gezinnen en bedrijven.

Beleggingsmix

De strategische beleggingsmix van het pensioenfonds bestaat sinds 2014 uit 70% vastrentende waarden, 15% niet-beursgenoteerd onroerend goed en 15% aandelen. Het niveau van de renteafdekking is middels een beleidsstaffel gekoppeld aan de hoogte van de 20-jaars swaprente. Sinds augustus 2019 ligt de 20-jaars swaprente op een niveau waarbij de hoogte van de strategische renteafdekking 50% bedraagt. De 20-jaars swaprente is in 2020 per saldo gedaald van 0,58% primo 2020 naar 0,00% ultimo 2020.

Vastrentende waarden

Ultimo 2020 werd circa 35% van de vastrentende waarden portefeuille belegd in een combinatie van hoogwaardige staatsleningen (AAA-rating) en renteswaps met het doel om de waardeontwikkeling van de pensioenverplichtingen na te bootsen. Als gevolg van de per saldo gedaalde rente is hier in 2020 een rendement op gehaald van 27,5%. De swaps in dit zogenoemde Liability Driven Investment fonds worden sinds de invoering van EMIR verhandeld via een centrale tegenpartij, waardoor het risico op verlies bij faillissement van een tegenpartij minimaal is.

De overige 65% van de vastrentende waarden is belegd in wereldwijde bedrijfsobligaties, Europese onderhandse leningen en Europese beleggingsinstrumenten gedekt door onderpand (zogenaamde Asset Backed Securities of ABS). In de portefeuille bedrijfsobligaties vindt selectie plaats op basis van een multi-factor benadering. Deze benadering houdt in dat systematisch obligaties worden geselecteerd die hoog scoren op één of meerdere van de factoren omvang, laag risico, waarde en momentum. Deze bedrijfsobligaties hebben in 2020 een rendement van 6,7% behaald doordat ook bedrijfsobligaties hebben

geprofiteerd van onder andere de gedaalde rentestand in 2020. De onderhandse leningen hebben in het 2020 een positief rendement van 1,2%, behaald terwijl het ABS-fonds een plus van 2,4% noteerde, deze twee fondsen bleven in 2020 wel achter bij de benchmark.

Aandelen

De allocatie naar aandelen is belegd in twee passieve indexfondsen die het rendement van de MSCI World Custom ESG Equity Index en de MSCI Emerging Markets Custom ESG Equity Index nauwgezet volgen. Er wordt belegd in het World Custom ESG Equity Index Fund en het Emerging Markets Custom ESG Equity Index Fund. Binnen het World Custom ESG Equity Index Fund wordt het valutarisico volledig afgedekt. De categorie aandelen behaalde in 2020 een performance van 12,8%.

Onroerend goed

Voor de categorie onroerend goed werd in 2020 belegd in twee vastgoedfondsen van M&G en daarnaast in enkele fondsen van CBRE met een regionale en sectorale spreiding. De fondsen van CBRE zijn momenteel in liquidatie. De positie ultimo 2020 is daarmee verwaarloosbaar geworden. De totale vastgoedportefeuille noteerde voor 2020 een positief rendement van 0,5% en bleef achter bij de benchmark. Dit is deels het gevolg van de verdere opbouw van de M&G portefeuille. Hierdoor wordt een opslag betaald om participaties in het M&G European Secured Property Fund ('MEP') aan te kopen. Daarnaast worden tijdens de liquidatiefase van de CBRE-fondsen panden verkocht tegen prijzen die onder de boekwaarde liggen.

De performance cijfers over 2020 lopen voor onderlinge vastgoedfondsen relatief veel uiteen. Dit kan worden toegeschreven aan een aantal factoren. Allereerst is er voor alle CBRE fondsen sprake van een relatief kleine allocatie doordat deze fondsen in een afbouwfase verkeren. Hierdoor kunnen kleine bedragen (bv. kosten of een afschrijving) een forse impact hebben op het rendement van het fonds, maar is de impact hiervan op het rendement van de totale vastgoedportefeuille klein. Voor het CBRE European Shopping Centre Fund is verder sprake van een fors negatief rendement van -12,5% als gevolg van de verkoop van een van de laatste assets in het fonds tegen een prijs die onder de geschatte waarde lag. Deze factoren zullen naar verwachting tot eind 2021, wanneer de CBRE fondsen zijn afgebouwd, in de jaarlijkse performance doorwerken. De performance van de M&G fondsen was over 2020 ook relatief beperkt (1,2% en 1,0% voor respectievelijk het EPF en ESPIF). Dit komt voornamelijk door de effecten van de COVID-19 pandemie en de onzekerheid van de effecten op de vastgoedmarkt.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het IFF Pensioenfonds is zich bewust van haar rol binnen de maatschappij, en vindt het daarom belangrijk om duurzame aspecten te betrekken op de beleggingsportefeuille. Het bestuur is van mening dat het beschouwen van ethische aspecten van de beleggingen tevens in het belang is van het pensioenfonds zelf en van haar deelnemers. Intuïtief is duidelijk dat duurzaamheid en verantwoordelijkheid kunnen bijdragen aan het verminderen van onverwachte risico's als gevolg van bijvoorbeeld corruptie of bijdrage aan ongewenste activiteiten. Een duurzame focus kan zo helpen bij het beschermen van de waarde van de beleggingen van IFF Pensioenfonds op de langere termijn.

IFF Pensioenfonds kiest voor een integratie van het duurzaamheidsbeleid binnen het beleggingsbeleid. Dit houdt in dat bij alle belangrijke beleggingsbeslissingen, duurzaamheidscriteria zullen worden meegewogen in samenhang met de andere criteria. Tegelijkertijd realiseert het bestuur zich dat door de keuze om in fondsen te beleggen, de mogelijkheden tot maatschappelijk verantwoord beleggen niet altijd op kostenefficiënte wijze aanwezig zijn. Indien verantwoord binnen de kaders van kosten, mogelijke opvolging en gewenst beleid, zal telkens worden onderzocht wat de duurzaamheid van een nagestreefde belegging

is, en in welke mate een meer duurzame variant overwogen kan worden zonder afbreuk te doen aan de doelstellingen van de portefeuille.

IFF Pensioenfonds belegt uitsluitend in beleggingsfondsen, die worden beheerd door gespecialiseerde vermogensbeheerders. De normen en criteria die het pensioenfonds stelt op het gebied van ethisch beleggen, gelden voor deze vermogensbeheerders en het pensioenfonds verwacht van de vermogensbeheerders dat zij zich verantwoorden over het gevoerde ethische beleid. Ook zal het pensioenfonds zelf transparant verantwoording afleggen aan de betrokkenen bij het beleggingsbeleid.

IFF Pensioenfonds zal bij de selectie, bewaking en evaluatie van vermogensbeheerders de volgende criteria afwegen in samenhang met het geheel van uitbestedingscriteria:

- De vermogensbeheerder dient de Principes voor Verantwoord Beleggen (Principles for Responsible Investment of PRI) van de Verenigde Naties ondertekend te hebben.
- De vermogensbeheerder wordt gevraagd periodiek te verantwoorden op welke manier deze invulling geeft aan de Principes.
- De vermogensbeheerder wordt gevraagd welke mate van ESG-screening wordt toegepast binnen het beleggingsbeleid en welke aanpak men hanteert in het doorvoeren van wijzigingen in de portefeuille als gevolg van ESG gerelateerde ontwikkelingen.
- Bij beleggingen in aandelen zal IFF Pensioenfonds kennisnemen van het beleid van de vermogensbeheerder ten aanzien van het gebruik van aandeelhoudersrechten, zoals het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen. Het pensioenfonds beoordeelt hierbij of het zich kan vinden in dit beleid. Tevens wordt van de vermogensbeheerder verlangd dat deze rapporteert over het gevoerde stembeleid.
- IFF Pensioenfonds belegt enkel in producten die voldoen aan de wettelijke vereisten ten aanzien van niet toegestane beleggingen. Zo worden beleggingen uitgesloten in bedrijven die betrokken zijn bij de productie, opslag of verhandeling van clustermunitie en landmijnen. Ook wordt er niet belegd in instanties waartegen internationale sancties zijn afgekondigd.

In 2020 zijn de eerste stappen gezet met betrekking tot het verder uitwerken van het duurzaamheidsbeleid en het integreren hiervan in het beleggingsbeleid. Gedurende een kennissessie met het bestuur die medio 2020 plaatsvond zijn meningen en standpunten van de bestuursleden opgehaald. Begin 2021 zal een ESG-werkgroep dit omzetten naar beleid en het bestuur hierover te adviseren.

Actuariële paragraaf

Inleiding

Het Actuarieel Rapport geeft inzicht in (de ontwikkeling van) de financiële positie van het pensioenfonds en overige actuariële informatie over het boekjaar 2020.

Vermogenspositie eind 2020

De vermogenspositie van het pensioenfonds ziet er per eind 2020 als volgt uit.

Beleggingen	479.338	Technische Voorziening	426.640
Liquide middelen	1.180	Overige passiva	313
Vorderingen en overlopende activa	130	Eigen vermogen	53.695
Totaal activa	480.648	Totaal passiva	480.648

Ontwikkeling dekkingsgraad

In 2020 is de dekkingsgraad gedaald van 115,0% naar 112,6%. De wijziging in de dekkingsgraad heeft onderstaande oorzaken:

Dekkingsgraad primo boekjaar	115,0%
Resultaat op premie	-0,6%
Resultaat op uitkeringen	0,3%
Resultaat op toeslagverlening	0,0%
Resultaat op rente (UFR/RTS)	-13,9%
Resultaat op overrendement	11,3%
Overige mutaties	0,5%
Dekkingsgraad ultimo boekjaar	112,6%

De dekkingsgraad is vastgesteld op de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2020.

Solvabiliteit

Ultimo 2020 bedragen de eigen vermogen vereisten:

Minimaal vereist eigen vermogen	104,1%
Vereist eigen vermogen (strategische mix)	114,5%

Jaareinde 2020 is de beleidsdekkingsgraad vastgesteld op 108,1% en het wettelijke vereiste niveau is vastgesteld op 114,5%. Hiermee is de reserve positie -6,4%. In verband met de negatieve reservepositie is het fonds is per 31 december 2019 in reservetekort gekomen.

Arbeidsongeschiktheid

Het reglement van het fonds voorziet niet in premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid en arbeidsongeschiktheidspensioen. Voor de zieke deelnemers hoeft derhalve geen additionele voorziening aangehouden te worden. De vennootschap heeft een verzekering afgesloten die voorziet in verdere pensioenopbouw bij (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid.

Premie 2020

De feitelijk ontvangen premie, de zuiver kostendeekkende premie en de gedempte kostendeekkende premie in 2020 zijn hieronder weergegeven.

Feitelijk ontvangen premie	EUR 12.807 duizend
Zuiver kostendeekkende premie	EUR 14.880 duizend
Gedempte kostendeekkende premie	EUR 12.390 duizend

De feitelijk ontvangen pensioenpremie bedroeg in het boekjaar EUR 12.807 duizend. Onderdeel van deze premie is een extra bijdrage van de werkgever van EUR 3.228 duizend. Deze extra bijdrage was nodig om de premie op het kostendeekkende niveau te brengen.

De feitelijke premie is in het boekjaar 2020 lager dan de zuiver kostendeekkende premie. De feitelijke premie in het boekjaar 2020 is hoger dan de gedempte kostendeekkende premie.

Actuariële analyse

In onderstaand overzicht is de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten opgenomen:

Premieresultaat

Premiebijdrage werkgever	10.781
Premiebijdrage werknemers	2.026
Pensioenopbouw in het jaar	<u>-13.119</u>
Totaal premieresultaat	-312

Interestresultaat

Beleggingsresultaat	41.420
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	1.229
Wijziging marktrente	<u>-52.088</u>
Totaal interestresultaat	-9.439

Overig resultaat

Resultaat op waardeoverdrachten	-14
Resultaat kosten vrijval	263
Resultaat op uitkeringen	25
Resultaat op sterfte	-245
Resultaat op toeslagverlening	0
Resultaat op andere oorzaken	<u>6.810</u>
Totaal overig resultaat	6.839

Totaal saldo van baten en lasten -2.912

Beleid ten aanzien van toeslagverlening/indexatie

Conform het reglement worden de opgebouwde pensioenaanspraken van zowel de actieve als de inactieve deelnemers jaarlijks voorzien van toeslagverlening. De toeslagverlening in enig jaar is voorwaardelijk en afhankelijk van de financiële positie van het fonds. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen bestemmingsreserve gevormd en wordt geen premie betaald.

Het pensioenfonds heeft zijn toeslagbeleid vormgegeven op basis van de principes van toekomstig bestendig indexeren, zoals die zijn vastgelegd in de Pensioenwet. Hierbij gelden de volgende voorschriften zoals vastgelegd in de ABTN:

- Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan 110% (de toeslagdrempel), wordt geen toeslag verleend.
- Toeslagen worden toegekend voor zover deze naar verwachting in de toekomst kunnen worden nagekomen. De bovengrens waarbij volledige toeslag verleend kan worden, is bepaald als de toeslagdrempel vermeerderd met de waarde van de toekomstige toeslagen op basis van een verwacht rendement van 7%. Daarbij wordt uitgegaan van de door DNB gepubliceerde inflatiecurve. Hierin wordt in vijf jaar toegegroeid naar een prijsinflatie van 2,0%.
- Indien de beleidsdekkingsgraad zich tussen de toeslagdrempel en de bovengrens bevindt, wordt naar rato toeslag toegekend.

Op basis van de financiële positie van het fonds per 30 september 2020 heeft het bestuur besloten om de opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenuitkeringen per 1 januari 2020 niet te verhogen.

Uitkomsten van de solvabiliteitstoets

Het Vereist Eigen Vermogen is een opslag die zodanig dient te worden vastgesteld dat met een zekerheid van 97,5% de dekkingsgraad van het pensioenfonds over één jaar ten minste 100% bedraagt. Het Vereist Eigen Vermogen is berekend volgens het standaardmodel, zoals beschreven in de Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling van 19 december 2006.

Het vereist eigen vermogen op basis van deze toets bedraagt ultimo 2020 EUR 61.928 duizend. Het aanwezige eigen vermogen van het pensioenfonds ultimo 2020 bedraagt EUR 53.965 duizend. Dit betekent dat het pensioenfonds ultimo 2020 een tekort heeft van EUR 8.233 duizend.

Hilversum, 25 juni 2021

Kees Wisse	voorzitter
Frenz van der Aa	secretaris
Hanneke Niekus - van Waveren	penningmeester
Geert Aarts	bestuurslid
Jan Ambergen	bestuurslid
Ilse Brundel	bestuurslid

2. Verslag Visitatiecommissie

Inleiding

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds IFF (Fonds) heeft VCHolland en daarmee de leden van de visitatiecommissie, na advies van het verantwoordingsorgaan (VO) van het Fonds, de opdracht gegeven tot de uitvoering van een visitatie bij het Fonds. De visitatiecommissie (VC) heeft tot (wettelijke) taak toezicht te houden op (de totstandkoming van) het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het Fonds. Binnen dit kader vormt de VC zich een beeld van de wijze waarop het Fonds de Code Pensioenfondsen naleeft.

De VC is ten minste belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur en legt verantwoording af over de uitvoering van de taken aan het VO en de werkgever, en in het jaarverslag.

Het intern toezicht vervult zijn taak zodanig dat het bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren van het Fonds en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering.

VCHolland heeft voor de uitvoering van visitaties een werkwijze ontwikkeld die uiteindelijk uitmondt in een rapportage over de bevindingen en het oordeel van de VC. Bij de visitatie is gebruik gemaakt van de informatie zoals die tot en met 9 april 2021 beschikbaar is gesteld, betrekking hebbend op het kalenderjaar 2020.

Oordeel/Bevindingen

Samenvattend oordeel

De VC heeft kunnen vaststellen dat het Fonds heeft voldaan aan een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging. Er is sprake van een effectief en slagvaardig optreden van het bestuur en een beheerste en integere bedrijfsvoering.

Samenvattend oordeel Code Pensioenfondsen

De Code Pensioenfondsen is ingedeeld in acht hoofdthema's. In de hierna opgenomen tabel wordt inzichtelijk gemaakt op welke wijze deze hoofdthema's zich verhouden tot de onderwerpen waarop de VC haar toezicht heeft gericht.

De VC heeft kennisgenomen van de eigen beoordeling van het Fonds met betrekking tot de naleving van de Code. Deze is naar het oordeel van de VC adequaat. De rapportage en uitleg van de uitzonderingen en de onderwerpen waarover het Fonds wettelijk of volgens de Code is gehouden te rapporteren, is op orde. De VC merkt op dat beoordeling of goedkeuring van het jaarverslag 2020 niet tot haar mandaat heeft behoord.

	Functioneren VC	Algemeen, opvolging aanbevelingen	Governance	Geschiktheid	Beleggingen	Risico's	Communicatie
Vertrouwen waarmaken		2, 5	1, 3, 4, 5, 9		6, 7	8	
Verantwoordelijkheid nemen			10, 11, 12, 13, 14			12	
Integer handelen		22	15, 16, 17, 18, 19, 20, 21				
Kwaliteit nastreven	28		23, 24, 25	26, 27, 28, 29, 30			
Zorgvuldig benoemen			34, 39, 40	31, 32, 33, 35, 36, 37, 38			
Gepast belonen			41, 42, 43, 44, 45				
Toezicht houden en inspraak waarborgen	46, 48	47, 50	51, 52, 53, 54, 55, 56, 57				
Transparantie bevorderen		58, 59, 61, 62, 64	65		62		60, 61, 63

De gerapporteerde uitzonderingen zien op de volgende normen:

- *Norm 33: diversiteitsbeleid:* in 2020 was er geen bestuurslid of VO-lid jonger dan 40 jaar. Er is een stappenplan opgesteld om diversiteit verder te bevorderen.
- *Norm 34: zittingstermijnen:* het bestuur heeft bewust gekozen voor een zittingstermijn van 6 jaar in plaats van 4 jaar. De maximale zittingstermijn voldoet wel aan de norm van de Code Pensioenfondsen.

Naar het oordeel van de VC zijn de gerapporteerde uitzonderingen en de onderstaand gerapporteerde bevindingen niet van zodanige aard dat hiermee in materiële zin inbreuk wordt gemaakt op het naleven van genoemde hoofdthema's.

a. Opvolging bevindingen en aanbevelingen

Het Fonds heeft een robuust proces voor de opvolging van de aanbevelingen van accountant, actuaire, sleutelfunctiehouders en VC. Bij materiële bevindingen van de sleutelfunctiehouders vindt escalatie naar de toezichthouders. In 2020 waren er geen materiële bevindingen.

b. Algemene gang van zaken

Het Fonds volgt de ontwikkelingen in de wet- en regelgeving en van de (financiële) positie op de voet. Het Fonds is gestart met de oriëntatie op het nieuwe pensioenstelsel en zal in 2021 daarover ook in gesprek gaan met de werkgever. Het nieuwe pensioenstelsel kan ook een rol spelen voor de toekomst van het Fonds. Hierover voert het bestuur ook met enige regelmaat het gesprek, gezien ook het continuïteitsrisico van de bezetting van de fondsgremia. In de risicohouding zijn in 2020 geen wijzigingen aangebracht; de verslaglegging over 2019 voldeed aan de vereisten.

c. Governance

Er is sprake van een heldere taakverdeling en een transparante en gedocumenteerde beleids- en verantwoordingscyclus. Het bestuur is zich bewust van en heeft zicht op de risico's verbonden aan uitbesteding. Aan de eisen ten aanzien van een beheerste en integere bedrijfsvoering wordt voldaan. De VC beveelt desondanks aan dat de uitbestedingscontracten worden getoetst op relevante risico's en dat dit wordt vastgelegd.

De notulen van het bestuur zijn transparant en geven duidelijk inzicht in de overwegingen en afwegingen die het bestuur tot haar besluit hebben gebracht en hoe zij de diverse belangen heeft afgewogen.

In de visitatieperiode is door het bestuur drie keer schriftelijk advies gevraagd aan het VO, waarbij het advies tijdig werd gevraagd en het advies ook werd meegewogen in de besluitvorming. Het VO heeft blijik gegeven hoge eisen aan zijn eigen functioneren te stellen en onderhoudt een constructieve relatie met het bestuur.

De VC doet de aanbeveling om de missie van het Fonds te evalueren en om de adviesfunctie van het Fonds daarin niet op te nemen. Daarnaast beveelt de VC aan om blijvend aandacht te besteden aan de continuïteit van de bezetting van de fondsorganen.

d. Geschiktheid

Het bestuur besteedt voldoende aandacht aan permanente educatie en toetst jaarlijks de geschiktheid. De zelfevaluatie die gepland stond voor 2020 is uitgesteld naar 2021. De VC beveelt aan periodiek een externe beoordeling van de deskundigheid te doen. Daarnaast doet de VC de aanbevelingen om in de geschiktheidsbeoordeling ook aandacht te besteden aan competenties en professioneel gedrag, en om een (jaarlijks) opleidingsplan op te stellen en de opvolging daarvan te bewaken.

Het VO heeft voldoende middelen om zijn taak naar behoren te vervullen en heeft in 2020 een zelfevaluatie uitgevoerd, zowel collectief als individueel. De VC doet het VO de aanbeveling de eigen competentievisie uitgebreider uit te werken.

De leden van het bestuur en het VO hebben voldoende tijd om hun functie naar behoren uit te oefenen. Tegelijkertijd neemt de tijdsdruk toe door de toegenomen taken.

Het bestuur onderschrijft het belang van diversiteit naar leeftijd en geslacht en streeft ernaar het aantal vrouwen en jongeren in de fondsorganen te vergroten. De VC beveelt aan om hiervoor een stappenplan op te stellen.

e. Beleggingen

Het Fonds hanteert voor het strategisch beleggingsbeleid een beleggingscyclus die start met de beleggingsovertuigingen. Het bestuur heeft risicogrenzen vastgesteld voor de uitvoering van het beleggingsbeleid, die ook worden bewaakt aan de hand van de maand- en kwartaalrapportages.

Het beleggingsbeleid is uitvoerig gedocumenteerd en vastgelegd in de ABTN, en uitgewerkt in het jaarlijkse beleggingsplan. In de ABTN zijn ook de beleggingsbeginselen (2017) en de verklaring over de prudent person (2018) opgenomen. De VC adviseert om deze documenten regelmatig en zichtbaar te actualiseren.

Het Fonds heeft in haar beleggingsovertuigingen ook het maatschappelijk verantwoord beleggen geadresseerd. Het bestuur gelooft in de toegevoegde waarde van duurzaam beleggen voor mens, milieu en samenleving en gaat waar mogelijk over tot maatschappelijk verantwoord beleggen. In de afweging worden uitdrukkelijk ook de rendementsverwachtingen en de kosten betrokken. Omdat het Fonds belegt

in beleggingsfondsen, is de keuzevrijheid voor maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) enigszins begrensd.

Op de website is een aparte subpagina gewijd aan MVB. In 2020 is een start gemaakt met een herijking van het MVB-beleid. Het is de bedoeling om in 2021 deelnemers te bevragen. Het Fonds realiseert zich dat MVB steeds intensiever aandacht vraagt en verwacht dat in de toekomst niet meer kan worden volstaan met de huidige ESG-screening.

f. Risico's

Het Fonds heeft in 2020 de verdere inrichting van de IORP-II-structuur en de rapportages door de sleutelfunctiehouders (SFH's) ter hand genomen.

Als de belangrijkste strategische risico's worden door het Fonds aangegeven het solvabiliteitsrisico, het IT-risico en het omgevingsrisico. Hieraan wordt dan ook nadrukkelijk aandacht besteed, naast de reguliere beoordeling van de (beheersing van de) financiële en niet-financiële risico's.

De COVID-19 pandemie heeft geen substantiële impact gehad op de continuïteit van de uitvoering bij Fonds en uitbestedingspartijen.

In het auditplan 20/21 wordt in de beheersketen van het Fonds terecht een "4th line of defence" weergegeven. De VC adviseert deze indeling door te voeren in het organogram bij de eerstvolgende actualisering van de ABTN.

Het bestuur heeft besloten de oorspronkelijk in 2020 geplande eigen risicobeoordeling in Q1 2021 uit te voeren. Deze eigenrisicobeoordeling is een instrument om inzicht te krijgen in de samenhang tussen de strategie van het Fonds, de materiële risico's die het Fonds kunnen bedreigen en de mogelijke consequenties hiervan voor de financiële positie. De VC dringt erop aan de ERB ook daadwerkelijk in 2021 uit te voeren.

Er zijn over het afgelopen jaar geen incidenten met betrekking tot integriteit gerapporteerd. De VC doet de aanbeveling om de rol van de compliance officer bij de jaarlijkse SIRA (systematische integriteitsrisico-analyse) te verduidelijken en dit vast te leggen.

Ten aanzien van de IT-risico's doet de VC de aanbeveling om verdere stappen te zetten in de beheersing van de IT-risico's, door maatregelen gericht op de beheersing van de grootste risico's zoals vastgesteld in het IT-beleid, uit te voeren, en zorg te dragen voor voldoende IT-kennis.

g. Communicatie

Het Fonds heeft een communicatiebeleidsplan, en werkt op jaarbasis met een werkplan dat hiervan is afgeleid. De Communicatiecommissie bewaakt de uitvoering. Het Fonds is van mening dat zij een adequaat communicatiebeleid voert dat het pensioenbewustzijn van belanghebbenden bevordert en de dialoog stimuleert. De VC doet de aanbeveling om in de Pensioen Updates aandacht te besteden aan de dilemma's en beleidskeuzes van het bestuur die de evenwichtige belangenafweging raken.

Aan de wettelijke eisen van informatieverstrekking wordt voldaan. Het Pensioen1-2-3 is volledig geïmplementeerd; een evaluatie hoe dit door deelnemers wordt ervaren staat nog op de rol.

Het Fonds heeft een eigen, in 2020 geheel vernieuwde website, met een duidelijke navigatie. Op basis van cijfers over het bezoek van de website concludeert het bestuur dat de website redelijk goed wordt bezocht.

De visitatiecommissie

Thijs Driessen
Jacques Nieuwenhuizen
Mariëtte Simons

Reactie bestuur op verslag VC

Het bestuur heeft kennisgenomen van het rapport van de visitatiecommissie. Het bestuur herkent en erkent de verschillende aanbevelingen en mogelijkheden tot verdere verbetering, zoals weergegeven in het rapport. Ook dit jaar zullen wij als bestuur opvolging geven aan de verschillende aanbevelingen. Het bestuur spreekt haar waardering uit voor de tijd en aandacht die door eenieder aan de visitatie is besteed, en de positieve sfeer waarin het gehele visitatietraject is verlopen.

3. Verslag Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan (VO) bestaat uit drie leden en vertegenwoordigt evenredig de gepensioneerden, de werknemers en de werkgever. In het kader van de Pensioenwet legt het bestuur verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid, de uitvoering daarvan en de naleving van de principes van goed pensioenfondsbestuur. Daarnaast wordt het verantwoordingsorgaan door het bestuur om advies gevraagd over een aantal concrete onderwerpen, zoals het beloningsbeleid, het intern toezicht, de klachten- en geschillenprocedure, het communicatie- en voorlichtingsbeleid en de uitvoeringsovereenkomst.

Maatschappelijke verantwoord beleggen

In 2019 heeft het VO aandacht gevraagd voor maatschappelijk verantwoord beleggen en dit onderwerp is ook in 2020 een speerpunt geweest. In januari heeft het VO samen met het bestuur en de BAC deelgenomen aan een kennissessie door Robeco en M&G over dit onderwerp. Het bestuur heeft dit onderwerp verder opgepakt. Dit gebeurde onder andere door een deel van de bestuursdag hieraan te besteden. Het VO heeft met tevredenheid kennis genomen van de verslaglegging.

Advies

Kleine pensioenen

In mei ontving het VO een adviesaanvraag met betrekking tot automatische overdracht van kleine pensioenen van voor 1 januari 2018. Het VO heeft hierover positief geadviseerd en daarbij aandacht gevraagd voor goede communicatie naar de betrokkenen.

Haalbaarheidstoets

Het VO heeft kennis genomen van de volledige rapportage van de haalbaarheidstoets 2020 en geconstateerd dat de uitkomsten voldoen aan de vooraf vastgestelde ondergrens en maximale afwijking. Het VO is tevreden over het te verwachten pensioenresultaat en heeft ingestemd met de risicohouding en uitkomsten van de haalbaarheidstoets 2020.

Communicatiebeleid

Eind 2020 heeft de communicatiecommissie een meerjarig beleidsplan opgesteld voor 2021-2023. Hierin vond het VO een duidelijke uitwerking met betrekking tot de website, digitalisering en doelgroep gericht communiceren.

Zelfevaluatie

In 2020 heeft een zelfevaluatie van VO als collectief plaatsgevonden. Daarbij heeft het VO geëvalueerd in hoeverre het VO als collectief voldoet aan het eerder vastgestelde functie profiel.

Themabijeenkomsten Pensioenfederatie

Het VO heeft deelgenomen aan door de Pensioenfederatie georganiseerde themabijeenkomsten voor leden van verantwoordingsorganen. Thema's die hierin aan de orde kwamen waren onder andere de rol van het VO met betrekking tot communicatie en het nieuwe pensioenakkoord.

Oordeel

Het VO is van oordeel dat het bestuur en de commissies in 2020 op prudente wijze zorg hebben gedragen voor de uitvoering van de pensioenregeling. De beleidsvorming geeft blijk van een goede afweging van de belangen van alle betrokkenen.

Ter bepaling van haar oordeel heeft het VO kennis genomen van het conceptjaarverslag, het visitatierapport en de notulen van (dagelijks)bestuursvergaderingen. Het VO is een aantal maal bijgepraat over specifieke onderwerpen door het dagelijks bestuur. Daarnaast is aan een aantal vergaderingen van het bestuur deelgenomen. Verder is er 2 keer overleg geweest met de communicatie commissie.

Het VO heeft waardering voor de wijze waarop het fonds in staat was om te schakelen naar een meer digitale werkwijze tijdens de COVID-19 uitbraak. Het bestuur is voortvarend verder gegaan met de implementatie van IORP II. De Risico Management Commissie en de Interne Audit Commissie hebben duidelijk vorm gekregen. Tevens heeft het bestuur de eeste aanzet gemaakt om zich te verdiepen in de diverse scenario's die het gevolg kunnen zijn van de invoering van de nieuwe pensioenwet.

Het VO is vol vertrouwen dat het bestuur deze prudente werkwijze in 2021 gaat voortzetten.

Tilburg, mei 2020

VO lid	Functie
R.A.H. Munting	Voorzitter (namens werknemers)
A.M.S. Dekeling	Secretaris (namens werkgever)
G.P. van Es	Lid (namens gepensioneerden)

4. Jaarrekening

Balans per 31 december (na resultaatbestemming)

(bedragen in duizenden euro's)

	2020	2019
Activa		
Beleggingen		
• Vastgoed (1)	61.886	58.527
• Aandelen (2)	75.161	66.642
• Vastrentende waarden (3)	222.192	213.055
• Beleggingen ter afdekking renterisico (4)	120.099	94.230
Totaal beleggingen	479.338	432.454
Vorderingen en overlopende activa pensioenen (5)	16	89
Vorderingen en overlopende activa beleggingen (6)	114	52
Overige activa		
• Liquide middelen (7)	1.180	2.274
Totaal activa	480.648	434.869
Passiva		
Stichtingskapitaal en reserves (8)		
• Overige reserves	53.695	56.607
Technische voorzieningen (9)		
• Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	426.640	377.970
Schulden en overlopende passiva pensioenen (10)	303	291
Schulden en overlopende passiva beleggingen (11)	10	1
Totaal passiva	480.648	434.869

De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op pagina 49 tot en met 55.

Rekening van baten en lasten

(bedragen in duizenden euro's)

	2020	2019
Baten en lasten pensioenactiviteiten		
Premies (12)	12.807	11.690
Waardeoverdrachten, per saldo (13)	135	174
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
• <i>Pensioenopbouw (14)</i>	-12.905	-10.196
• <i>Toeslagverlening (15)</i>	-	-2.998
• <i>Rentetoevoeging (16)</i>	1.229	754
• <i>Wijziging rekenrente (17)</i>	-52.088	-53.501
• <i>Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten (18)</i>	9.065	8.930
• <i>Pensioenrechten waardeoverdrachten, per saldo (19)</i>	-149	-208
• <i>Wijziging actuariële grondslagen (20)</i>	7.014	-
• <i>Overige mutaties, per saldo (21)</i>	-836	395
Totaal mutatie voorziening pensioenverplichtingen risico pensioenfonds	-48.670	-56.824
Pensioenuitkeringen (22)	-8.779	-8.698
Herverzekeringen (23)	176	-199
Overige baten en lasten pensioenactiviteiten, per saldo (24)	-1	-1
Totaal baten en lasten pensioenactiviteiten	-44.332	-53.858
Baten en lasten beleggingsactiviteiten		
Directe beleggingsopbrengsten (25)	2.134	2.433
Indirecte beleggingsopbrengsten (25)	39.903	56.660
Kosten vermogensbeheer (25)	-617	-545
Totaal baten en lasten beleggingsactiviteiten	41.420	58.548
Resultaat	-2.912	4.690

De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op pagina 65 tot en met 71.

Kasstroomoverzicht

(bedragen in duizenden euro's)

	2020	2019
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	12.802	12.468
Ontvangen waardeoverdrachten	291	294
Ontvangen uitkeringen herverzekering	468	271
Betaalde pensioenuitkeringen	-8.786	-8.684
Betaalde waardeoverdrachten	-155	-120
Betaalde premies herverzekering	-200	-199
Overige mutaties uit pensioenactiviteiten	3	-1
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	4.423	4.029
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen beleggingen	10.804	52.367
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	1.534	1.901
Aankopen beleggingen	-14.790	-72.215
Mutatie banktegoeden beleggingen	-2.842	15.106
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-223	-169
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	-5.517	-3.010
Mutatie liquide middelen	-1.094	1.019
Liquide middelen begin van het jaar	2.274	1.255
Liquide middelen eind van het jaar	1.180	2.274
Mutatie liquide middelen	-1.094	1.019

Toelichting algemeen

Activiteiten

Het pensioenfonds is een ondernemingspensioenfonds, statutair gevestigd in Hilversum en kantoorhoudend aan de Liebergerweg 72-76 in Hilversum. Het pensioenfonds is verantwoordelijk voor een goede uitvoering van de pensioenregelingen voor actieve deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden in overeenstemming met wet- en regelgeving. Ingevolge artikel 3 van de statuten heeft het pensioenfonds ten doel het treffen van de pensioenvoorzieningen ter zake van ouderdom en overlijden voor degenen die als deelnemer zijn aangemeld, in overeenstemming met de reglementen in de ruimste zin genomen. Het pensioenfonds is als ondernemingspensioenfonds ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 41192479.

Pensioenregeling

Ouderdomspensioen

Het ouderdomspensioen is een toegezegd-pensioenregeling op basis van geïndexeerd middelloon. De pensioenrichtleeftijd is 67 jaar. De deelnemers kunnen binnen bepaalde grenzen kiezen wanneer zij met pensioen gaan, en wel op zijn vroegst vanaf de leeftijd van 55 jaar, maar niet later dan vijf jaar na het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd. Verder kan de hoogte van het pensioen worden gevarieerd, waarbij de hoogste uitkering niet meer dan 33% hoger is dan de laagste uitkering. Op pensioendatum kan een gedeelte van het opgebouwde ouderdomspensioen worden geruild voor partnerpensioen en/of wezenpensioen. Het partnerpensioen bedraagt maximaal 70% van het verlaagde ouderdomspensioen. De opbouw van ouderdomspensioen bedraagt per jaar van deelneming 1,875% van de pensioengrondslag van het betreffende jaar. De pensioengrondslag is gelijk aan het pensioensalaris verminderd met de franchise. Het pensioensalaris is gelijk aan 13 maal de vastgestelde maandverdienste vermeerderd met vakantietoeslag. Het pensioensalaris is per 1 januari 2020 gemaximeerd op een bedrag van EUR 65.282. Daarvoor bedroeg het pensioensalaris maximaal EUR 63.523. Dit maximum kan jaarlijks worden aangepast overeenkomstig de cao.

Bij arbeidsongeschiktheid in de zin van de WIA van tenminste 35% wordt de pensioenopbouw voor rekening van de werkgever geheel of gedeeltelijk voortgezet. Bij arbeidsongeschiktheid van 80% of meer wordt de pensioenopbouw volledig voortgezet. De (voor de deelnemer) premievrije voortzetting van de pensioenopbouw is gemaximeerd op het bedrag dat wordt betaald door de werkgever. De voortzetting van de opbouw eindigt zodra en voor zover de deelnemer niet langer (gedeeltelijk) arbeidsongeschikt is, de AOW-uitkering ingaat of de tussen de werkgever en het pensioenfonds gesloten uitvoeringsovereenkomst wordt beëindigd, maar uiterlijk op de pensioendatum.

Partnerpensioen

De deelnemers bouwen naast ouderdomspensioen tevens partnerpensioen op, gelijk aan 70% van het ouderdomspensioen. In geval van overlijden van de deelnemer voor de reguliere pensioendatum wordt het ouderdomspensioen vastgesteld in de veronderstelling dat de deelnemer tot de reguliere pensioendatum zou hebben deelgenomen met de laatstelijk geldende pensioengrondslag.

In de periode 1 januari 2003 tot 1 juli 2015 werd geen partnerpensioen opgebouwd, maar was het partnerpensioen uitsluitend verzekerd op risicobasis.

Wezenpensioen

Het wezenpensioen bedraagt per gerechtigd kind 14% van het bereikbare ouderdompensioen. Het wezenpensioen wordt uitgekeerd tot het bereiken van de leeftijd van 18 jaar of de leeftijd van 27 jaar indien een studie wordt gevolgd.

Toeslagverlening

Het pensioenfonds heeft een voorwaardelijk toeslagbeleid, gebaseerd op de ambitie de pensioenen waardevast te houden. De daarbij gehanteerde maatstaf is om over een reeks van jaren de opgebouwde pensioenen van de actieve en premievrije deelnemers alsmede de reeds ingegane pensioenen te verhogen met gemiddeld 80% van de relatieve stijging van het prijsindexcijfer.

Het bestuur beslist jaarlijks in hoeverre de pensioenrechten en de ingegane pensioenen worden aangepast. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen bestemmingsreserve gevormd, maar deze wordt gefinancierd vanuit de algemene reserve. De toeslagverlening is afhankelijk van de financiële positie van het pensioenfonds en vindt alleen plaats voor zover deze toekomstbestendig is, dat wil zeggen dat de toeslag naar verwachting ook in de toekomst kan worden toegekend.

Bij de besluitvorming wordt uitgegaan van de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds. Bij een beleidsdekkingsgraad lager dan 110% wordt geen toeslag toegekend. Bij een beleidsdekkingsgraad tussen 110% en een nader te bepalen bovengrens wordt toeslagverlening naar rato toegepast. Bij een beleidsdekkingsgraad hoger dan de bovengrens vindt volledige toeslagverlening plaats en wordt eventueel inhaaltoeslag toegekend. De bovengrens wordt jaarlijks zodanig vastgesteld dat aan de eis van toekomstbestendigheid van de toeslagverlening wordt voldaan.

Financiering en premie

De werkgeverspremie in 2020 is gebaseerd op een doorsneepremie van 14,0% (2019: 14,0%) van het pensioensalaris (13 maal de vastgestelde maandverdiens te vermeerderd met vakantietoeslag). Het pensioensalaris bedraagt maximaal EUR 65.282 (2019: EUR 63.523).

Daarnaast betalen de actieve deelnemers een werknemerspremie gelijk aan 7,0% (2019: 7,0%) van de pensioengrondslag (maximale pensioensalaris verminderd met de franchise). Deelnemers die op 31 december 2002 in dienst van de werkgever waren betaalden tot 1 juli 2015 geen premie. De premie voor deze groep wordt met jaarlijks gelijke stappen verhoogd tot 3,5%. Vanaf 1 juli 2020 betalen deze deelnemers een premie gelijk aan 3,0% van de pensioengrondslag. Vanaf 1 juli 2019 bedroeg de premie 2,5%.

Bij arbeidsongeschiktheid in de zin van de WIA van tenminste 35% wordt de pensioenopbouw geheel of gedeeltelijk voortgezet en verleent de werkgever de (gedeeltelijk) arbeidsongeschikte deelnemers vrijstelling van betaling van de werknemerspremie en neemt de werkgever de volledige premie voor zijn rekening.

De totale premie is minimaal gelijk aan de gedempt kostendeekkende premie op basis van de driejaarsgemiddelde rentetermijnstructuur DNB. Overeengekomen is dat de werkgever altijd minimaal de kostendeekkende premie voldoet.

De werkgever heeft geen bijstortingsverplichting in de situatie van een dekkingstekort (beleidsdekkingsgraad is lager dan de dekkingsgraad die overeenkomt met het minimaal vereist eigen

vermogen in de zin van artikel 131 van de Pensioenwet) of een reservetekort (beleidsdekkingsgraad is lager dan de dekkingsgraad die overeenkomt met het vereist eigen vermogen in de zin van artikel 132 van de Pensioenwet).

Indien het vermogen van het pensioenfonds hoger is dan de premiekortingsgrens, kan het bestuur besluiten premiekorting te verlenen. Voorwaarden zijn dat de beleidsdekkingsgraad hoger is dan de dekkingsgraad die overeenkomt met het vereist eigen vermogen en alle voorwaardelijke toeslagen met betrekking tot de voorgaande 10 jaar zijn toegekend. De korting kan in enig jaar niet hoger zijn dan het totaal van de door de werkgever en de deelnemers verschuldigde premie over dat jaar.

Herverzekering

Het pensioenfonds heeft een herverzekeringsovereenkomst afgesloten ter dekking van het overlijdensrisico. Het overlijdensrisico is verzekerd op basis van risicokapitalen. De verzekeraar keert in voorkomende gevallen het risicokapitaal uit aan het pensioenfonds.

Grondslagen voor de financiële verslaggeving

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en in overeenstemming met de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 610 Pensioenfonds (RJ 610).

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling, dat wil zeggen de veronderstelling dat de continuïteit gewaarborgd is en de activiteiten in de afzienbare toekomst zullen worden voortgezet.

Deze jaarrekening heeft betrekking op het verslagjaar 2020, dat is geëindigd op 31 december 2020.

De bedragen in de jaarrekening luiden in euro's.

Schattingen en veronderstellingen

Bij het opstellen van de jaarrekening is het maken van schattingen en veronderstellingen noodzakelijk. De schattingen en veronderstellingen hebben invloed op de toepassing van grondslagen en de waardering van activa en verplichtingen. De schattingen en daaraan ten grondslag liggende veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. Vooral de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen en (in mindere mate) de waardering van de beleggingen zijn gebaseerd op schattingen en veronderstellingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Ten behoeve van de oordeelsvorming en het maken van schattingen wordt gebruikgemaakt van externe deskundigen. De aard van oordelen en schattingen en de onderliggende veronderstellingen is, voor zover noodzakelijk geacht voor het vereiste inzicht in het vermogen, vermeld in de toelichting bij de jaarrekening. Herzieningen van schattingen worden verwerkt in de periode waarin de schatting wordt herzien. Een herziening van een schatting heeft dikwijls ook gevolgen voor waardering en resultaatbepaling in toekomstige perioden.

Schattingswijzigingen

Voor de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds worden de overlevingsgrondslagen volgens de actuele AG prognosetafels gehanteerd. In 2020 zijn de

overlevingsgrondslagen geactualiseerd en is overgegaan van de AG prognosetafels 2018 naar de AG prognosetafels 2020. Het effect op de pensioenverplichtingen bedraagt EUR 8.030 duizend (vrijval). Hierop worden correcties toegepast in verband met afwijkende overlevingskansen van de werkende bevolking ten opzichte van de overlevingskansen van de totale bevolking. Deze correctiefactoren zijn in 2020 eveneens geactualiseerd. Het effect op de pensioenverplichtingen bedraagt EUR 793 duizend (vrijval). Het gezamenlijke effect op de pensioenverplichtingen bedraagt EUR 8.823 duizend (vrijval).

In 2020 heeft het bestuur ook de hoogte van de kostenvoorziening geëvalueerd. Uit deze evaluatie is gebleken dat de kostenvoorziening van 3% van de technische voorzieningen niet langer voldoende was om de toekomstige kosten bij discontinuïteit van de premiebetaling te dekken. Het bestuur heeft besloten tot een verhoging van de kostenvoorziening van 3% naar 3,5% van de technische voorzieningen. Het effect op de pensioenverplichtingen bedraagt EUR 1.809 duizend.

Verwerking

De belangrijkste activa en verplichtingen van het pensioenfonds zijn respectievelijk de beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen. De beleggingen bestaan volledig uit financiële activa en derivaten. Deze worden in de balans opgenomen respectievelijk van de balans verwijderd op transactiedatum (datum van koop of verkoop). Dit is het moment waarop de toekomstige economische voordelen en de risico's verbonden aan het financiële instrument worden overgedragen. Pensioenverplichtingen worden in de balans opgenomen op het moment van toekenning of overdracht van de pensioenrechten. Zij worden van de balans verwijderd op het moment van uitkering of overdracht van de pensioenrechten.

Saldering

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd en als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Presentatie beleggingen en beleggingsopbrengsten

De beleggingen bestaan nagenoeg volledig uit participaties in beleggingsfondsen. De participaties in beleggingsfondsen worden in de balans gerubriceerd naar de aard van de onderliggende beleggingen. Waardeveranderingen van participaties in beleggingsfondsen worden in de rekening van baten en lasten opgenomen onder indirecte beleggingsopbrengsten. Zij bestaan uit de directe en indirecte opbrengsten van de onderliggende beleggingen en de kosten van vermogensbeheer die ten laste van het beleggingsfonds komen.

Door beleggingsfondsen uitgekeerde dividenden worden gepresenteerd onder directe beleggingsopbrengsten.

Waardering beleggingen

Beleggingen worden op het moment van verkrijging gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, zijnde de marktwaarde, vermeerderd met de transactiekosten. Vervolgens worden de beleggingen gewaardeerd tegen marktwaarde. De marktwaarde is het bedrag waarvoor een actief of een verplichting kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde, tot een transactie bereid zijnde partijen die onafhankelijk zijn. De marktwaarde is gebaseerd op actuele marktprijzen, tenzij anders vermeld.

Participaties in (niet-beursgenoteerde) beleggingsfondsen worden gewaardeerd tegen de berekende intrinsieke waarde op balansdatum of de meest recent beschikbare intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt vastgesteld op basis van de marktwaarde van de onderliggende activa en verplichtingen.

Waardeveranderingen beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen, inclusief derivaten. Alle waardeveranderingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als opbrengst beleggingen direct in de rekening van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de intrinsieke waarde van de participaties in (niet-beursgenoteerde) beleggingsfondsen. Transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers op transactiedatum. Valutakoersverschillen bij de omrekening van activa en verplichtingen worden in de rekening van baten en lasten opgenomen onder de post waarop de activa en verplichtingen betrekking hebben.

De koers op balansdatum van de euro ten opzichte van de belangrijkste valuta's is:

	2020	2019	2018
Zweedse kroon	10,0485	10,5078	10,1350
Chinese yuan renminbi	0,1250	0,1279	0,1274

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Vastgoed

Beleggingen in niet-beursgenoteerde participaties in vastgoedfondsen worden gewaardeerd tegen de intrinsieke waarde, gebaseerd op de marktwaarde van het onderliggende vastgoed. De marktwaarde van het onderliggende vastgoed is de geschatte waarde op basis van een ter zake kundige marktpartij.

De onderliggende vastgoedobjecten worden periodiek getaxeerd door onafhankelijke taxateurs, waarbij elk kwartaal een kwart van de portefeuille wordt getaxeerd, zodat op jaarbasis de gehele portefeuille wordt getaxeerd.

Aandelen

Beleggingen in niet-beursgenoteerde participaties in aandelenfondsen worden gewaardeerd tegen de intrinsieke waarde, gebaseerd op de marktwaarde van de onderliggende aandelen. De marktwaarde van onderliggende aandelen is gebaseerd op de beurskoers per balansdatum.

Vastrentende waarden

Beleggingen in niet-beursgenoteerde participaties in obligatiefondsen worden gewaardeerd tegen de intrinsieke waarde, gebaseerd op de marktwaarde van de onderliggende obligaties. De marktwaarde van onderliggende beursgenoteerde obligaties is gebaseerd op de beurskoers per balansdatum, verhoogd met de lopende rente. Indien de onderliggende vastrentende waarden niet-beursgenoteerd zijn of indien de koersvorming daarvan niet representatief is, wordt de marktwaarde getaxeerd. De taxatie is gebaseerd op recente marktinformatie.

Beleggingen ter afdekking renterisico

Dit betreft beleggingen in niet-beursgenoteerde participaties in een beleggingsfonds dat door middel van een portefeuille langlopende hoogwaardige staatsobligaties en renteswaps kasstromen verkrijgt die passen bij de verplichtingenstructuur van een pensioenfonds. Een renteswap is een derivatencontract waarbij wordt overeengekomen om gedurende een vooraf vastgestelde periode rentestromen in dezelfde valuta te ruilen. Bij de meeste renteswaps wordt een variabele rente geruild tegen een vaste rente. De variabele rente is gebaseerd op de geldmarktrente. De vaste rente is meestal gebaseerd op de marktrente van staatsobligaties.

De participaties in dit beleggingsfonds worden gewaardeerd tegen de intrinsieke waarde, gebaseerd op de marktwaarde van de onderliggende beursgenoteerde staatsobligaties en onderhandse renteswaps.

De marktwaarde van onderliggende staatsobligaties is gebaseerd op de beurskoers per balansdatum, verhoogd met de lopende rente. Voor onderliggende renteswaps is de waardering gebaseerd op recente marktinformatie (rentecurves), als input voor een gehanteerd gangbaar waarderingsmodel (discounted cash flow model).

Derivaten

Derivaten zijn afgeleide financiële instrumenten, waarvan de waarde afhankelijk is van één of meer onderliggende primaire financiële instrumenten. Derivaten bevatten rechten en verplichtingen waardoor één of meer van de financiële risico's waaraan de onderliggende primaire financiële instrumenten onderhevig zijn tussen partijen worden overgedragen. Derivaten leiden bij het aangaan van de transactie niet of tot een relatief gering vermogensbeslag. Basisvormen van derivaten zijn swaps, forwards, futures en opties. Het onderliggende primaire financiële instrument kan onder meer een valutaproduct, een aandelenproduct of een renteproduct zijn.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid. De geamortiseerde kostprijs komt in het algemeen overeen met de nominale waarde.

Liquide middelen

Liquide middelen worden opgenomen voor de nominale waarde.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De voorziening pensioenverplichtingen wordt actuariëel berekend en wordt vastgesteld op basis van de nominaal verworven pensioenrechten, voor zover zij onvoorwaardelijk zijn. Dit betekent dat de voorwaardelijke toekomstige toeslagen niet in de voorziening zijn begrepen, maar de op balansdatum toegezegde toeslagen wel hierin wordt opgenomen. De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de door DNB vastgestelde en gepubliceerde rentetermijnstructuur per balansdatum.

De voorziening met betrekking tot ouderdomspensioen, partnerpensioen en wezenpensioen is de contante waarde van de beste inschatting van de toekomstige uitgaande kasstromen die voortvloeien uit de tot balansdatum opgebouwde onvoorwaardelijke pensioenrechten.

De belangrijkste actuariële grondslagen en veronderstellingen zijn:

- rekenrente volgens actuele rentetermijnstructuur DNB (ongewijzigd);
- levensverwachting volgens prognosetafels AG 2020 met correctiefactoren gebaseerd op verschil in levensverwachting tussen werkende en totale bevolking (2019: prognosetafels AG 2018);
- gehuwdheidsfrequentie actieve en gewezen deelnemers op basis van onbepaalde partner en gehuwdheidsfrequentie gepensioneerden op basis van bepaalde partner (ongewijzigd);
- verschil leeftijd man en vrouw drie jaar (ongewijzigd);
- administratie- en excassokosten 3,5% van de voorziening (2019: 3%).

Uit de door DNB vastgestelde en gepubliceerde rentetermijnstructuur ultimo 2020 kan voor het pensioenfonds een gemiddelde rekenrente van 0,22% (2019: 0,76%) worden afgeleid. De voor de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen gehanteerde rentetermijnstructuur DNB betreft voor looptijden tot en met 20 jaar de markrente op de interbancaire swapmarkt. Voor looptijden langer dan 20 jaar wordt de swapcurve per balansdatum aangepast door de onderliggende éénjaarsforwardrente te extrapoleren naar een lange termijn verwacht renteniveau, de zogenoemde ultimate forward rate (UFR).

De UFR wordt vastgesteld als 120-maands voortschrijdend gemiddelde van de werkelijke 1-jaar 20-jaarsforwardrentes. In de door DNB gevolgde methodiek beweegt de rente vanaf 21 jaar geleidelijk in de richting van de UFR, doordat de forwardrente wordt gemiddeld met de UFR. De UFR bedraagt ultimo 2020 1,8% (2019: 2,1%).

Schulden

Schulden worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, die in het algemeen overeenkomt met de nominale waarde.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

De grondslagen voor resultaatbepaling vloeien voor het merendeel voort uit de voor de beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds gehanteerde waarderingsgrondslagen. Voor een aantal posten worden de grondslagen voor resultaatbepaling hierna (nader) uiteengezet.

Directe beleggingsopbrengsten

Rente en van vermogensbeheerders ontvangen rebates worden ten gunste van het resultaat gebracht in de periode waarop deze betrekking hebben. Dividend wordt in de rekening van baten en lasten opgenomen op het moment van beschikbaarstelling.

Premies

Premies worden ten gunste van het resultaat gebracht in de periode waarin de daarmee samenhangende pensioenrechten worden opgebouwd. Premiekortingen worden verwerkt in de periode waarin aan de daarvoor overeengekomen voorwaarden wordt voldaan. Dit is de periode waarin de premiekorting onvoorwaardelijk is geworden.

Waardeoverdrachten

Waardeoverdrachten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen op het moment van overdracht van de pensioenverplichtingen.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

Pensioenopbouw

De pensioenopbouw met betrekking tot ouderdomspensioen en partnerpensioen wordt toegerekend aan de periode waarin de opbouw van de pensioenrechten plaatsvindt.

Toeslagverlening

De toevoeging aan de voorziening pensioenverplichtingen uit hoofde van toeslagverlening wordt in de rekening van baten en lasten opgenomen in de periode waarin het bestuursbesluit wordt genomen.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de door DNB vastgestelde en gepubliceerde rentetermijnstructuur per balansdatum. Aan de voorziening pensioenverplichtingen wordt rente toegevoegd op basis van de éénjaarsrente volgens deze rentetermijnstructuur primo verslagperiode. De rentetoevoeging wordt berekend over het gemiddelde van de stand van de voorziening primo periode en de stand van de voorziening ultimo periode, de laatste exclusief het effect van de toeslagverlening en het effect van wijzigingen in de actuariële grondslagen.

Wijziging rekenrente

Het effect van de verandering van de rekenrente op de voorziening pensioenverplichtingen wordt ultimo verslagperiode in de rekening van baten en lasten opgenomen.

Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

De vrijval van de voorziening pensioenverplichtingen wordt ten gunste van de rekening van baten en lasten gebracht in de periode waarin de lasten bij de berekening van de voorziening waren voorzien.

Pensioenrechten waardeoverdrachten

De met waardeoverdrachten samenhangende toevoeging en onttrekking aan de voorziening pensioenverplichtingen worden in de rekening van baten en lasten opgenomen op het moment van overdracht van de pensioenverplichtingen.

Wijziging actuariële grondslagen

Het effect van wijzigingen in de actuariële grondslagen op de voorziening pensioenverplichtingen wordt ultimo verslagperiode in de rekening van baten en lasten opgenomen.

Pensioenuitkeringen

Pensioenuitkeringen worden in de rekening van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Herverzekeringen

Herverzekeringspremies en herverzekeringsuitkeringen worden in de rekening van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben. Winstandelen worden ten gunste van het resultaat gebracht in de periode waarin zij bekend worden.

Kosten

Kosten worden ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarop zij betrekking hebben.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de directe methode. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en kasstromen uit beleggingsactiviteiten.

Kasstromen in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers op transactiedatum.

Onder liquide middelen worden verstaan banktegoeden die niet het karakter hebben van beleggingen.

Toelichting op de balans per 31 december

(bedragen in duizenden euro's)

Activa

1 Vastgoed

	2020	2019
Totaal	61.886	58.527

De portefeuille bestaat volledig uit participaties in niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen, die beleggen in Europees vastgoed.

De samenstelling van de onderliggende portefeuille vastgoed per sector is als volgt:

	2020	2019
Winkels	15.368	17.633
Kantoren	27.645	25.405
Bedrijfsruimten	8.624	6.590
Woningen	1.946	916
Overig	8.303	7.983
Totaal	61.886	58.527

2 Aandelen

	2020	2019
Totaal	75.161	66.642

De portefeuille bestaat uit participaties in niet-beursgenoteerde aandelenfondsen, die beleggen in beursgenoteerde aandelen.

De onderliggende aandelenportefeuille kan als volgt worden gespecificeerd per sector:

	2020	2019
Financiële instellingen	10.996	12.247
Informatietechnologie	17.057	11.997
Energie	2.184	3.303
Telecommunicatie	7.567	6.596
Consument cyclisch	10.925	8.071
Consument defensief	4.881	4.732
Industrie	5.761	5.257
Basismaterialen	3.500	3.150
Gezondheidszorg	8.328	6.956
Nutsbedrijven	2.004	2.057
Overig	1.958	2.276
Totaal	75.161	66.642

De samenstelling van de totale portefeuille naar regio is als volgt:

	2020	2019
Europa	9.731	10.484
Verenigde Staten en Canada	39.289	30.252
Pacific inclusief Japan	12.534	11.606
Opkomende markten	13.607	14.300
Totaal	75.161	66.642

3 Vastrentende waarden

	2020	2019
Beleggingsfondsen	217.501	211.206
Banktegoeden in rekening-courant en gelden onderweg	4.691	1.849
Totaal	222.192	213.055

De beleggingsfondsen betreffen participaties in niet-beursgenoteerde fondsen, die beleggen in obligaties en onderhandse leningen:

	2020	2019
Bedrijfsobligaties	62.166	58.274
Asset backed obligaties	41.856	30.374
Onderhandse leningen	113.479	122.558
Totaal	217.501	211.206

De specificatie van de portefeuille vastrentende waarden naar rentetype is als volgt:

	2020	2019
Vaste rente	217.501	211.206
Variabele rente	4.691	1.849
Totaal	222.192	213.055

De resterende looptijd gebaseerd op de contractuele aflossingsdata is als volgt:

	2020	2019
Korter dan 1 jaar	13.048	7.292
Vanaf 1 jaar tot 5 jaar	93.494	87.811
Vanaf 5 jaar tot 10 jaar	81.468	83.376
Vanaf 10 jaar tot 20 jaar	26.410	26.453
Vanaf 20 jaar tot 30 jaar	4.605	4.922
Vanaf 30 jaar tot 40 jaar	1.207	1.154
Langer dan 40 jaar	1.960	2.047
Totaal	222.192	213.055

De kredietwaardigheid van de totale portefeuille kan als volgt worden weergegeven:

	2020	2019
AAA-rating	2.157	1.973
AA-rating	5.852	7.424
A-rating	15.393	17.351
BBB-rating	30.459	28.110
Lagere rating dan BBB	159.114	152.351
Geen rating	9.217	5.846
Totaal	222.192	213.055

De samenstelling van de totale portefeuille naar regio is als volgt:

	2020	2019
Europa	159.432	158.177
Verenigde Staten	44.872	41.799
Overig	17.888	13.079
Totaal	222.192	213.055

4 Beleggingen ter afdekking renterisico

	2020	2019
Totaal	120.099	94.230

Hieronder zijn opgenomen participaties in een zogenoemd liability driven beleggingsfonds. Dit beleggingsfonds belegt in langlopende Nederlandse en Duitse staatsobligaties en neemt daarnaast posities in renteswaps in. Door middel van deze beleggingen wordt de duration van de portefeuille vastrentende waarden verlengd, waardoor het rentemismatchrisico wordt afgedekt.

Het aandeel van het pensioenfonds in de onderliggende activa en verplichtingen kan als volgt worden samengevat:

	2020	2019
Staatsobligaties	111.203	90.593
Renteswaps activa	52.762	36.743
Renteswaps passiva	-10.952	-11.340
Overig, per saldo	-32.914	-21.766
Totaal intrinsieke waarde	120.099	94.230

Overige activa en verplichtingen betreffen voornamelijk liquide middelen, vorderingen uit hoofde van gestort cash collateral en schulden uit hoofde van ontvangen cash collateral.

De resterende looptijd gebaseerd op de contractuele aflossingsdata van het aandeel in de onderliggende portefeuille staatsobligaties is als volgt:

	2020	2019
Korter dan 10 jaar	5.545	37.153
Vanaf 10 jaar tot 20 jaar	39.767	21.825
Vanaf 20 jaar tot 30 jaar	64.738	31.615
Vanaf 30 jaar tot 40 jaar	1.153	-
Totaal	111.203	90.593

De portefeuille bestaat volledig uit Duitse en Nederlandse staatsobligaties:

	2020	2019
Duitsland (AAA-rating)	55.523	45.554
Nederland (AAA-rating)	55.680	45.039
Totaal	111.203	90.593

Het aandeel van het pensioenfonds in de onderliggende portefeuille renteswaps kan als volgt worden weergegeven:

	Receiver swaps		Payer swaps		Netto positie	
	Contract- omvang	Markt- waarde	Contract- omvang	Markt- waarde	Contract- omvang	Markt- waarde
2020						
Korter dan 1 jaar	-	-	-	-	-	-
Vanaf 1 jaar tot 5 jaar	50.387	-1.101	-	-	50.387	-1.101
Vanaf 5 jaar tot 10 jaar	4.515	20	-	-	4.515	20
Vanaf 10 jaar tot 20 jaar	28.354	-1.827	-	-	28.354	-1.827
Vanaf 20 jaar tot 30 jaar	-	-	42.441	13.232	-42.441	13.232
Vanaf 30 jaar tot 40 jaar	15.441	-7.693	31.063	18.340	-15.622	10.647
Langer dan 40 jaar	-	-	30.097	20.839	-30.097	20.839
Totaal	98.697	-10.601	103.601	52.411	-4.904	41.810
2019						
Korter dan 1 jaar	-	-	-	-	-	-
Vanaf 1 jaar tot 5 jaar	106.311	-2.951	74.681	1.243	31.630	-1.708
Vanaf 5 jaar tot 10 jaar	47.532	-3.492	2.636	-56	44.896	-3.548
Vanaf 10 jaar tot 20 jaar	20.471	317	31.102	6.130	-10.631	6.447
Vanaf 20 jaar tot 30 jaar	-	-	46.478	6.499	-46.478	6.499
Vanaf 30 jaar tot 40 jaar	12.740	-3.895	30.224	10.571	-17.484	6.676
Langer dan 40 jaar	-	-	26.446	11.037	-26.446	11.037
Totaal	187.054	-10.021	211.567	35.424	-24.513	25.403

Receiver swaps zijn renteswaps waarbij een vaste rente wordt ontvangen en een variabele rente wordt betaald. Payer swaps zijn renteswaps waarbij een vaste rente wordt betaald en een variabele rente wordt ontvangen. De renteswaps zijn niet-beursgenoteerde contracten.

Door middel van de receiver swaps wordt het rentemismatchrisico verkleind en door middel van de payer swaps wordt het rentemismatchrisico vergroot. Het effect van de totale portefeuille renteswaps is afdekking van het rentemismatchrisico.

5 Vorderingen en overlopende activa pensioenen

	2020	2019
Werkgever	6	1
Herverzekeraar	10	88
Totaal	16	89

De vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan een jaar.

6 Vorderingen en overlopende activa beleggingen

	2020	2019
Overige vorderingen en overlopende activa	114	52
Totaal	114	52

De vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan een jaar.

7 Liquide middelen

Liquide middelen worden onderscheiden van banktegoeden die het karakter hebben van beleggingen of direct beschikbaar zijn om te worden belegd. Deze posten zijn begrepen in vastrentende waarden.

	2020	2019
Banktegoeden in rekening-courant	1.180	2.274
Totaal	1.180	2.274

De liquide middelen zijn vrij opeisbaar.

Passiva

8 Stichtingskapitaal en reserves

	2020	2019
Stand begin van het jaar	56.607	51.917
Resultaat	-2.912	4.690
Totaal	53.695	56.607

Het stichtingskapitaal bedraagt (ongewijzigd) EUR 45,38.

De vermogenspositie wordt toegelicht in de risicoparagraaf op pagina xx tot en met xx.

9 Technische voorzieningen

De voorziening pensioenverplichtingen is als volgt samengesteld per categorie deelnemers:

	2020		2019	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Actieve deelnemers	1.034	168.500	1.033	148.915
Arbeidsongeschikte deelnemers	32	5.813	31	5.275
Gewezen deelnemers	916	95.299	867	74.111
Ingegaan ouderdomspensioen en prepensioen	370	120.946	368	118.380
Ingegaan partnerpensioen	167	21.561	158	20.221
Ingegaan wezenpensioen	8	94	6	59
Totaal pensioenuitkeringen	2.527	412.213	2.463	366.961
Administratiekosten en excassokosten		14.427		11.009
Totaal	2.527	426.640	2.463	377.970

De waarde van de voorziening pensioenverplichtingen naar resterende looptijd is als volgt:

	2020	2019
Korter dan 1 jaar	9.020	8.929
Vanaf 1 jaar tot 5 jaar	36.896	35.881
Vanaf 5 jaar tot 10 jaar	51.031	47.630
Vanaf 10 jaar tot 20 jaar	117.054	105.762
Vanaf 20 jaar tot 30 jaar	104.352	90.401
Vanaf 30 jaar tot 40 jaar	67.286	56.186
Langer dan 40 jaar	41.001	33.181
Totaal	426.640	377.970

De mutaties in de voorziening zijn als volgt:

	2020	2019
Stand begin van het jaar	377.970	321.146
Pensioenopbouw actieve en arbeidsongeschikte deelnemers	12.541	9.910
Opslag voor pensioenuitvoeringskosten	364	286
Toeslagverlening	-	2.998
Rentetoevoeging	-1.229	-754
Wijziging rekenrente	52.088	53.501
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-8.802	-8.666
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-263	-264
Pensioenrechten waardeoverdrachten, per saldo	149	208
Wijziging actuariële grondslagen	-7.014	-
Actuariële resultaten	836	-395
Stand eind van het jaar	426.640	377.970

Uit de door DNB vastgestelde en gepubliceerde rentetermijnstructuur ultimo 2020 kan voor het pensioenfonds een gemiddelde rekenrente van 0,22% (2019: 0,76%) worden afgeleid.

10 Schulden en overlopende passiva pensioenen

	2020	2019
Herverzekeraar	14	-
Waardeoverdrachten	1	-
Pensioenuitkeringen	98	98
Belastingen en premies sociale verzekeringen	186	193
Overlopende passiva	4	-
Totaal	303	291

De schulden hebben een resterende looptijd korter dan een jaar.

11 Schulden en overlopende passiva beleggingen

	2020	2019
Overlopende passiva	10	1
Totaal	10	1

De schulden hebben een resterende looptijd korter dan een jaar.

Overige informatie beleggingen

Beleggingsportefeuille

De totale beleggingsportefeuille bedraagt EUR 479.442 duizend (2019: EUR 432.505 duizend) en is als volgt samengesteld:

	2020	2019
Vastgoed	61.886	58.527
Aandelen	75.161	66.642
Vastrentende waarden	222.192	213.055
Beleggingen ter afdekking renterisico	120.099	94.230
Totaal beleggingen	479.338	432.454
Vorderingen	114	52
Schulden	-10	-1
Totaal	479.442	432.505

Marktwaaarde beleggingen

De marktwaaarde van de beleggingen wordt vastgesteld op basis van directe marktnoteringen, wordt afgeleid van directe marktnoteringen of wordt benaderd door middel van waarderingmodellen en waarderingstechnieken.

Van directe marktnotering is sprake indien beleggingen worden verhandeld op één of meer actieve openbare markten.

Indien de waardering van beleggingen wordt afgeleid van directe marktnoteringen, worden de beleggingen gewaardeerd op basis van een model, waarbij alle inputvariabelen zijn gebaseerd op marktnoteringen. Tot deze categorie worden ook gerekend participaties in beleggingsfondsen die beleggen in beursgenoteerde aandelen, obligaties en renteswaps.

Indien de marktwaaarde van beleggingen wordt vastgesteld door middel van waarderingmodellen en waarderingstechnieken, worden de inputvariabelen geschat door externe deskundigen in verband met het ontbreken van openbare marktgegevens.

	Directe markt- notering	Afgeleide markt- notering	Waarderings- modellen en -technieken	Totaal
2020				
Vastgoed	-	-	61.886	61.886
Aandelen	-	75.161	-	75.161
Vastrentende waarden	4.691	104.022	113.479	222.192
Beleggingen ter afdekking renterisico	-	120.099	-	120.099
Totaal	4.691	299.282	175.365	479.338
2019				
Vastgoed	-	-	58.527	58.527
Aandelen	-	66.642	-	66.642
Vastrentende waarden	1.849	88.648	122.558	213.055
Beleggingen ter afdekking renterisico	-	94.230	-	94.230
Totaal	1.849	249.520	181.085	432.454

Mutaties beleggingen

De mutaties in de portefeuilles vastgoed, aandelen en vastrentende waarden zijn als volgt:

	Vastgoed	Aandelen	Vastrentende waarden	Beleggingen ter afdekking renterisico	Totaal
2020					
Balanswaarde begin van het jaar	58.527	66.642	213.055	94.230	432.454
Aankopen	3.959	857	10.127	-	14.943
Verkopen	-804	-	-10.000	-	-10.804
Waardeveranderingen	204	7.662	6.168	25.869	39.903
Mutatie liquiditeiten			2.842		2.842
Balanswaarde eind van het jaar	61.886	75.161	222.192	120.099	479.338
2019					
Balanswaarde begin van het jaar	45.164	53.827	160.319	111.589	370.899
Aankopen	12.586	1.382	58.400	-	72.368
Verkopen	-522	-	-	-51.845	-52.367
Waardeveranderingen	1.299	11.433	9.442	34.486	56.660
Mutatie liquiditeiten			-15.106		-15.106
Balanswaarde eind van het jaar	58.527	66.642	213.055	94.230	432.454

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Investerings- en stortingsverplichtingen

In december 2020 heeft het bestuur besloten om een beleggings commitment van EUR 10 miljoen met betrekking tot M&G European Secure Income Property Fund (ESPIF) aan te gaan. Verwacht wordt dat het commitment pas eind 2021 haar beslag zal krijgen.

Langlopende contracten

Het pensioenfonds heeft een herverzekeringsovereenkomst afgesloten ter dekking van het overlijdensrisico voor de periode tot en met 31 december 2023. De totale verplichting voor de resterende looptijd bedraagt ongeveer EUR 642 duizend (2019: ongeveer EUR 796 duizend).

Achterstand in toeslagverlening

De actuariële waarde van de achterstand in toeslagverlening bedraagt totaal EUR 40.445 duizend (2019: EUR 36.890 duizend). De achterstand in toeslagverlening is een voorwaardelijke verplichting.

De opgelopen achterstand ten opzichte van de prijsindex heeft betrekking op de volgende jaren:

Jaar	Prijsindex	Toegekend	Vershil
1 januari 2021	1,12%	0,00%	1,12%
1 januari 2020	1,73%	0,93%	0,80%
1 januari 2019	1,68%	1,24%	0,44%
1 januari 2018	1,34%	0,70%	0,64%
1 januari 2017	0,36%	0,00%	0,36%
1 januari 2016	0,44%	0,16%	0,28%
1 januari 2015	0,75%	0,33%	0,42%
1 januari 2014	0,90%	0,15%	0,75%
1 januari 2013	1,98%	0,00%	1,98%
1 januari 2012	2,33%	0,00%	2,33%

Jaarlijks neemt het bestuur een besluit over de toeslagverlening, inclusief de inhaal van de ontstane achterstand.

Risicobeheer

In het bestuursverslag worden de belangrijke risico's die het pensioenfonds loopt besproken en wordt ingegaan op het beleid dat wordt gevoerd om deze risico's te beheersen. In deze paragraaf van de jaarrekening worden voornamelijk de financiële risico's beschreven en gekwantificeerd.

Het belangrijkste risico van het pensioenfonds is het solvabiliteitsrisico. Dit is het risico dat het fonds op lange termijn de pensioenverplichtingen niet kan nakomen. De solvabiliteit wordt gemeten aan de hand van het verschil tussen het aanwezig eigen vermogen en het vereist eigen vermogen. Daarnaast wordt de dekkinggraad als solvabiliteitsratio gehanteerd. De dekkinggraad is de verhouding tussen de nettoactiva en het totaal van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds.

Het vereist eigen vermogen wordt in beginsel berekend op basis van een scenarioanalyse zoals gebruikt in de standaardmethode voor de solvabiliteitstoets van DNB.

Het tekort van het aanwezig eigen vermogen ten opzichte van het vereist eigen vermogen, berekend op basis van de strategische beleggingsportefeuille ultimo verslagjaar, bedraagt EUR 8.233 duizend (2019: tekort EUR 1.095 duizend):

	2020	2019
Vereiste buffers		
• Rentemismatchrisico	3.716	7.150
• Vastgoedrisico en aandelenrisico	33.256	29.629
• Valutarisico	7.318	6.351
• Commodityrisico	-	-
• Kredietrisico	33.069	30.272
• Verzekeringstechnisch risico	16.472	14.292
• Liquiditeitsrisico	-	-
• Concentratierisico	-	-
• Operationeel risico	-	-
• Actief risico	-	-
Totaal	93.831	87.694
Diversificatie van risico's	-31.903	-29.992
Totaal vereist eigen vermogen	61.928	57.702
Aanwezig eigen vermogen	53.695	56.607
Tekort	-8.233	-1.095

Het vereist eigen vermogen van EUR 61.928 duizend (2019: EUR 57.702 duizend) komt overeen met een nominale dekkinggraad van 114,5% (2019: 115,3%). De actuele nominale dekkinggraad bedraagt 112,6% (2019: 115,0%). De nominale dekkinggraad is de verhouding tussen de netto activa en de totale pensioenverplichtingen.

De ontwikkeling van de nominale dekkingsgraad kan als volgt worden geanalyseerd:

	2020	2019
Dekkingsgraad begin van het jaar	115,0%	116,2%
Premies	-0,6%	-0,1%
Pensioenuitkeringen	0,3%	0,4%
Toeslagverlening pensioenrechten	0,0%	-1,1%
Resultaat beleggingen	10,9%	18,2%
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	0,4%	0,2%
Wijziging rekenrente voorziening pensioenverplichtingen	-13,9%	-16,6%
Wijziging actuariële grondslagen	2,2%	0,0%
Overig	-1,7%	-2,2%
Dekkingsgraad eind van het jaar	112,6%	115,0%

Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt EUR 17.622 duizend (2019: EUR 15.622 duizend). Dit komt overeen met een nominale dekkingsgraad van 104,1% (2019: 104,1%).

De beleidsdekkingsgraad bedraagt 108,1% (2019: 114,4%). De beleidsdekkingsgraad is de (voortschrijdend) gemiddelde nominale dekkingsgraad van de laatste 12 maanden.

De beleidsdekkingsgraad is bepalend voor:

- de toetsing aan het (strategisch) vereist eigen vermogen;
- het toepassen van eventuele kortingen;
- het indexeringsbeleid.

Op basis van de toetsing van de beleidsdekkingsgraad aan de met het (strategisch) vereist vermogen overeenkomende dekkingsgraad wordt vastgesteld of het pensioenfonds in een tekortsituatie verkeert en een herstelplan moet indienen bij DNB. Het herstelplan wordt jaarlijks geactualiseerd.

Het fonds is per 31 december 2019 in reservetekort gekomen. Het fonds heeft binnen drie maanden een herstelplan ingediend bij DNB.

De ontwikkeling van de dekkingsgraad ten opzichte van de prognose in het herstelplan is als volgt:

	2020	
	Realisatie	Herstelplan
Nominale dekkingsgraad begin van het jaar	115,0%	115,0%
Premies	-0,6%	-0,5%
Pensioenuitkeringen	0,3%	0,3%
Indexering pensioenrechten	0,0%	0,0%
Wijziging rekenrente pensioenverplichtingen	-13,5%	0,0%
Resultaat beleggingen en verplichtingen	10,9%	3,5%
Wijziging actuariële grondslagen	2,2%	0,0%
Overige oorzaken	-1,7%	0,0%
Nominale dekkingsgraad eind van het jaar	112,6%	118,3%

De gemiddelde rekenrente behorend bij de verwachte kasstromen van de pensioenuitkeringen is in 2020 gedaald van 0,73% tot 0,22%. In het herstelplan wordt uitgegaan van een onveranderde

rentetermijnstructuur DNB. Het rendement op de totale beleggingsportefeuille over 2020 bedraagt 9,4%. In het herstelplan is uitgegaan van een rendement van 2,7%.

In het eerste kwartaal van 2021 is een geactualiseerd herstelplan op basis van de vermogenspositie ultimo verslagjaar bij DNB ingediend. Hierin zijn geen nieuwe herstelmaatregelen opgenomen.

Het solvabiliteitsrisico wordt hierna toegelicht aan de hand van de in de solvabiliteitstoets van DNB onderkende risico's. Met uitzondering van het operationele risico, worden deze risico's aangemerkt als financiële risico's.

Rentemismatchrisico

Rentemismatchrisico is het verschil in rentegevoeligheid tussen de beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen. Het rentemismatchrisico wordt afgedekt door de belegging in een zogenaamd liability driven beleggingsfonds. Dit beleggingsfonds belegt in langlopende staatsobligaties en neemt daarnaast posities in renteswaps in. Een daling van de marktrente leidt tot een stijging van de waarde van de voorziening pensioenverplichtingen, die voor het grootste deel wordt gecompenseerd door een waardeverhoging van de belegging in het liability driven beleggingsfonds (ceteris paribus). Door afdekking van het rentemismatchrisico is de vermogenspositie van het pensioenfonds minder gevoelig voor de ontwikkeling van de marktrente.

De effectiviteit van de afdekking bedraagt ultimo 2020 ongeveer 67% (2019: ongeveer 64%). Hierbij moet worden opgemerkt dat de toepassing van de UFR-methode voor de discontering van de pensioenverplichtingen een positief effect heeft op dit percentage. Op basis van de marktrente bedraagt de effectiviteit van de afdekking ultimo 2020 ongeveer 50% (2019: ongeveer 49%), binnen de gestelde bandbreedte van 45% tot 55%.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten aan de hand van de modified duration. Dit is de met de contante waarde van rente en aflossing gewogen gemiddelde looptijd in jaren. De duration mismatch is het verschil tussen de duration van de pensioenverplichtingen en de naar omvang (ten opzichte van de pensioenverplichtingen) gewogen duration van de vastrentende waarden en het liability driven beleggingsfonds. De modified duration van de portefeuille vastrentende waarden en het liability driven beleggingsfonds tezamen, de voorziening pensioenverplichtingen en de duration mismatch zijn als volgt:

	2020	2019
Vastrentende waarden en beleggingen ter afdekking renterisico	17,0%	16,7%
Gewogen ten opzichte van voorziening pensioenverplichtingen	15,2%	14,6%
Voorziening pensioenverplichtingen	21,3%	20,5%
Mismatch	6,1%	5,9%

Een daling of stijging van de nominale marktrente met 1,0 procentpunt resulteert als gevolg van grote effectiviteit van de renteafdekking op basis van de rentetermijnstructuur DNB slechts in een geringe verandering van de nominale dekkingsgraad.

Vastgoedrisico en aandelenrisico

Vastgoedrisico is het risico dat de waarde van vastgoed en vastgoedaandelen verandert als gevolg van veranderingen in de desbetreffende marktprijzen. Informatie over de spreiding van de portefeuille naar sector en regio is opgenomen in de toelichting op de balanspost vastgoed. De portefeuille vastgoed maakt ongeveer 13% (2019: ongeveer 14%) uit van de totale beleggingen.

In de solvabiliteitstoets van DNB wordt uitgegaan van een waardeschok van niet-beursgenoteerd vastgoed gecorrigeerd voor leverage van 20%. Een hiermee overeenkomende waardedaling van de totale vastgoedbeleggingen resulteert in een daling van de nominale dekkingsgraad met ongeveer 3 procentpunt (2019: ongeveer 2 procentpunt). Een hiermee overeenkomende waardestijging van deze beleggingen daarentegen resulteert in een verbetering van de dekkingsgraad met ongeveer 3 procentpunt (2019: ongeveer 2 procentpunt).

Aandelenrisico is het risico dat de waarde van aandelen verandert als gevolg van veranderingen in de desbetreffende marktprijzen. Informatie over de spreiding van de portefeuille naar sector en regio is opgenomen in de toelichting op de balanspost aandelen. De aandelenportefeuille maakt ongeveer 16% (2019: ongeveer 15%) uit van de totale beleggingsportefeuille.

In de solvabiliteitstoets van DNB wordt uitgegaan van een waardeschok van beursgenoteerde aandelen ontwikkelde markten van 30% en beursgenoteerde aandelen opkomende markten van 40%. Een hiermee overeenkomende waardedaling van de totale portefeuille aandelen resulteert in een daling van de nominale dekkingsgraad met ongeveer 6 procentpunten (2019: ongeveer 6 procentpunten). Een hiermee overeenkomende waardestijging van de aandelenportefeuille resulteert in een verbetering van de nominale dekkingsgraad met ongeveer 6 procentpunten (2019: ongeveer 6 procentpunten).

Valutarisico

Valutarisico is het risico dat de waarde van beleggingen verandert als gevolg van veranderingen in valutakoersen.

Van de beleggingen luidt omgerekend EUR 26.960 duizend (2019: EUR 24.955 duizend) in een andere valuta dan de euro.

De valutapositie (uitgedrukt in euro's) kan als volgt worden geanalyseerd:

	Vastgoed	Aandelen	Vastrentende waarden	Totaal	Valuta- afdekking	Netto positie
2020						
Chinese yuan renminbi	-	8.261	-	8.261	-	8.261
Zweedse kroon	5.573	-	-	5.573	-	4.603
Overige valuta's	1.981	12.115	-	14.096	-	14.096
Totaal	7.554	20.376	-	27.930	-	26.960
2019						
Chinese yuan renminbi	-	6.717	-	6.717	-	6.717
Zweedse kroon	4.567	-	-	4.567	-	4.567
Overige valuta's	1.877	11.794	-	13.671	-	13.671
Totaal	6.444	18.511	-	24.955	-	24.955

Een groot deel van de onderliggende aandelen van de aandelenbeleggingsfondsen en een kleiner deel van de onderliggende obligaties van een van de obligatiebeleggingsfondsen luidt in vreemde valuta's. Ultimo verslagjaar wordt het valutarisico op voornamelijk beleggingen in Amerikaanse dollars, Japanse yens, Britse ponden, Zwitserse franken en Zweedse kronen binnen deze beleggingsfondsen afgedekt naar de euro. Overige valuta's onder aandelen betreffen voornamelijk valuta's van opkomende landen.

In de solvabiliteitstoets van DNB wordt uitgegaan van een waardeschok van de na afdekking resterende positie in vreemde valuta's van ontwikkelde markten ten opzichte van de euro van 20%. De positie in vreemde valuta's van opkomende markten wordt geschokt met 35%. Hiermee overeenkomende dalingen van de valutakoersen ten opzichte van de euro resulteren in een daling van de nominale dekkingsgraad met ongeveer 2 procentpunten (2019: ongeveer 2 procentpunten). Hiermee overeenkomende stijgingen van de valutakoersen resulteren in een verbetering van de nominale dekkingsgraad met ongeveer 2 procentpunten (2019: ongeveer 2 procentpunten).

Commodityrisico

Commodityrisico is het risico dat de waarde van commoditybeleggingen verandert als gevolg van veranderingen in de marktprijzen van desbetreffende (onderliggende) grondstoffen. Het fonds belegt niet in commodities of commodityderivaten, zodat geen sprake is van commodityrisico.

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico dat tegenpartijen hun contractuele verplichtingen aan het pensioenfonds of de beleggingsfondsen waarin het pensioenfonds participeert niet nakomen. Informatie over de kredietwaardigheid van de portefeuille op basis van credit ratings en over de spreiding van de portefeuille naar sector en regio is opgenomen in de toelichting op de balansposten vastrentende waarden en beleggingen ter afdekking van het renterisico (liability driven beleggingsfonds).

Verzekeringstechnisch risico

Het belangrijkste verzekeringstechnisch risico is het langlevensrisico. Dit is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld bij de vaststelling van de premie en de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen.

Door toepassing van de AG-prognosetafels 2020 met correcties voor ervaringssterfte wordt rekening gehouden met een toekomstige verbetering van de levensverwachting.

Het overlijdensrisico is het risico dat deelnemers overlijden vóór pensioendatum, in welk geval het pensioenfonds levenslang partnerpensioen en tijdelijk wezenpensioen moet uitkeren, waarvoor geen voorziening pensioenverplichtingen is gevormd. Dit risico is op excedentbasis herverzekerd bij een onder toezicht van DNB staande verzekeraar. Tenslotte kan het arbeidsongeschiktheidsrisico worden onderscheiden. Dit is in beginsel het risico dat meer deelnemers arbeidsongeschikt worden dan gemiddeld verondersteld bij de vaststelling van de risicopremie voor arbeidsongeschiktheid. Het pensioenfonds brengt hiervoor echter geen risicopremie in rekening en heeft geen voorziening voor toekomstige premievrije opbouw opgenomen. Bij arbeidsongeschiktheid wordt weliswaar de pensioenopbouw geheel of gedeeltelijk voortgezet, maar hiervoor betaalt de werkgever de benodigde premie in het jaar van pensioenopbouw. De premievrije pensioenopbouw is afhankelijk van de premiebetaling door de werkgever, zodat voor het fonds geen sprake is van arbeidsongeschiktheidsrisico.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat onvoldoende liquide middelen beschikbaar zijn om op korte termijn aan de verplichtingen (voornamelijk de pensioenuitkeringen) te kunnen voldoen. Dit risico is onder normale omstandigheden nagenoeg afwezig, omdat de pensioenuitkeringen nog langdurig kunnen worden voldaan uit de ontvangen premies en directe beleggingsopbrengsten en bovendien nagenoeg de gehele

beleggingsportefeuille bestaat uit liquide vermogenstitels. Dit neemt niet weg dat ingenomen derivatenposities kunnen leiden tot de contractuele verplichting tot bijstorting. Het liquiditeitsrisico wordt overeenkomstig het standaardmodel van DNB op nihil gesteld.

Concentratierisico

Concentratierisico kan optreden als een goede spreiding van beleggingen of pensioenverplichtingen ontbreekt. In het standaardmodel van DNB voor de bepaling van het vereist eigen vermogen is het concentratierisico gelijkgesteld aan nihil. Het pensioenfonds voldoet aan deze veronderstelling van een voldoende gediversifieerde beleggingsportefeuille en een voldoende evenwichtige demografische opbouw van de populatie. Indirect is ongeveer 12% (2019: 11%) van de totale beleggingsportefeuille geïnvesteerd in Duitse staatsobligaties en is ongeveer 12% (2019: 10%) geïnvesteerd in Nederlandse staatsobligaties. Op grond van de kredietwaardigheid van deze landen wordt het concentratierisico overeenkomstig het standaardmodel van DNB op nihil gesteld.

Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico dat optreedt bij de uitvoering van de pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten, als gevolg van niet afdoende of falende interne processen, menselijk gedrag en systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen. Dit risico wordt beperkt door de ISAE 3402-rapportages die het pensioenfonds van de diverse uitvoerders ontvangt. Op grond van de Pensioenwet mag het operationeel risico in de solvabiliteitstoets van DNB op nihil worden gesteld, mits geen sprake is van een verhoogd risico. In 2020 (en 2019) is aan deze voorwaarde voldaan.

Actief risico

Actief risico is het risico dat het rendement van een beleggingsportefeuille afwijkt van de voor deze beleggingsportefeuille gehanteerde benchmark. Op basis van een ALM-studie wordt een strategische beleggingsmix bepaald. Ter beoordeling van de relatieve beleggingsresultaten wordt voor de afzonderlijke beleggingscategorieën binnen de totale beleggingsportefeuille een benchmark bepaald, die worden geaggregeerd op portefeuilleniveau. Door middel van zowel actief beheer van de onderscheiden afzonderlijke beleggingsportefeuilles per assetcategorie (selectie van individuele vermogenstitels) als actief beheer van de totale portefeuille (afwijking van de strategische mix) wordt actief risico aangegaan. De benchmarkportefeuille dient dus als referentiekader voor de beoordeling van de relatieve beleggingsresultaten. Het actief risico wordt overeenkomstig het standaardmodel van DNB op nihil gesteld, omdat alleen passief in aandelen wordt belegd.

Toelichting op de rekening van baten en lasten

(bedragen in duizenden euro's)

Baten en lasten pensioenactiviteiten

12 Premies

	2020	2019
Werkgeversdeel		
• Reguliere premie	7.553	7.406
• Extra premie	3.228	2.387
Totaal werkgeversdeel	10.781	9.793
Werknemersdeel	2.026	1.897
Totaal	12.807	11.690

De reguliere werkgeverspremie over 2020 van EUR 7.553 duizend (2019: EUR 7.406 duizend) is gebaseerd op een doorsneepremie van 14,0% (2019: 14,0%) van het pensioensalaris. De (meeste) actieve deelnemers betalen een werknemerspremie gelijk aan 7,0% (2019: 7,0%) van de pensioengrondslag (pensioensalaris verminderd met de franchise). Het pensioensalaris is gemaximeerd op EUR 65.282 (2019: EUR 63.523).

Over 2020 is een extra premie van EUR 3.228 duizend (2019: EUR 2.387 duizend) aan de werkgever in rekening gebracht ten einde te voorkomen dat de feitelijke premie lager zou zijn dan de gedempt kostendeekkende premie, berekend op basis van de driejaarsgemiddelde rentetermijnstructuur DNB. Als gevolg van de rentedaling in de afgelopen jaren is de gedempt kostendeekkende premie zodanig gestegen dat feitelijke premie zonder extra premiestorting niet meer minimaal gelijk zou zijn aan de gedempt kostendeekkende premie.

De feitelijke premie bedraagt EUR 12.807 duizend (2019: EUR 11.690 duizend).

De kostendeekkende premie overeenkomstig artikel 128 lid 1 Pensioenwet bedraagt EUR 14.880 duizend (2019: EUR 11.756 duizend). De kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:

	2020	2019
Pensioenopbouw	12.131	9.550
Risicopremie overlijden	410	360
Opslag voor pensioenuitvoeringskosten	364	286
Solvabiliteitsopslag	1.975	1.560
Totaal	14.880	11.756

Deze premie wordt berekend op basis van de rentetermijnstructuur DNB primo verslagjaar. Voor 2020 bedraagt de hiervoor gehanteerde afgeleide gemiddelde marktrente 1,00% (2019: 1,62%).

De gedempt kostendeekkende premie volgens artikel 128 lid 2 Pensioenwet bedraagt EUR 12.390 duizend (2019: EUR 11.493 duizend). De kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:

	2020	2019
Pensioenopbouw	10.073	9.329
Risicopremie overlijden	371	359
Opslag voor pensioenuitvoeringskosten	302	280
Solvabiliteitsopslag	1.644	1.525
Totaal	12.390	11.493

Voor de bepaling van deze gedempt kostendeekkende premie wordt als rekenrente het gemiddelde volgens de rentetermijnstructuur DNB over de voorgaande drie jaren gehanteerd. Voor 2020 bedraagt de gehanteerde rekenrente 1,55% (2019: 1,69%).

De feitelijke premie van EUR 12.807 duizend (2019: EUR 11.690 duizend) wordt jaarlijks getoetst aan een gedempt kostendeekkende premie. De feitelijke premie is EUR 417 duizend hoger (2019: EUR 197 duizend hoger) dan de gedempt kostendeekkende premie.

13 Waardeoverdrachten, per saldo

Hieronder is opgenomen het saldo van inkomende bedragen uit hoofde van overgenomen pensioenverplichtingen en uitgaande bedragen uit hoofde van overgedragen pensioenverplichtingen.

	2020	2019
Inkomende waardeoverdrachten	291	294
Uitgaande waardeoverdrachten	-156	-120
Totaal	135	174

14 Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuarieel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en partnerpensioen. De pensioenopbouw wordt berekend op basis van de rentetermijnstructuur DNB primo verslagjaar.

	2020	2019
Pensioenopbouw actieve deelnemers	12.541	9.910
Toekomstige pensioenuitvoeringskosten	364	286
Totaal	12.905	10.196

15 Toeslagverlening

	2020	2019
Actieve deelnemers	-	1.210
Gewezen deelnemers	-	576
Gepensioneerden	-	1.212
Totaal	-	2.998

De pensioenrechten van actieve deelnemers, de premievrije pensioenrechten van gewezen deelnemers en de ingegane pensioenen zijn per 1 januari 2021 niet verhoogd (1 januari 2020: 0,93%). De toeslagverlening per 1 januari van het volgende jaar is opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen ultimo verslagjaar.

16 Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de rentetermijnstructuur DNB per balansdatum. Aan de voorziening pensioenverplichtingen wordt rente toegevoegd op basis van de éénjaarsrente volgens deze rentetermijnstructuur primo verslagperiode.

	2020	2019
Totaal	-1.229	-754

De in het verslagjaar aan de voorziening pensioenverplichtingen toegevoegde rente is gebaseerd op de éénjaarsrente van negatief 0,32% (2019: negatief 0,14%).

17 Wijziging rekenrente

De waarde van de pensioenverplichtingen verandert onder invloed van veranderingen in de rekenrente.

	2020	2019
Totaal	-52.088	-53.501

De afgeleide rekenrente is in 2020 gedaald van 0,76% tot 0,22% en is in 2019 gedaald van 1,41% tot 0,76%.

18 Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Toekomstige pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariëel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De hieronder opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen en kosten van de verslagperiode.

	2020	2019
Onttrekking pensioenuitkeringen	8.802	8.666
Onttrekking pensioenuitvoeringskosten	263	264
Totaal	9.065	8.930

19 Pensioenrechten waardeoverdrachten, per saldo

Hieronder zijn opgenomen de toevoeging aan de voorziening pensioenverplichtingen uit hoofde van pensioenrechten met betrekking tot inkomende waardeoverdrachten en de onttrekking aan de voorziening uit hoofde van pensioenrechten met betrekking tot uitgaande waardeoverdrachten.

	2020	2019
Pensioenrechten inkomende waardeoverdrachten	-276	-345
Pensioenrechten uitgaande waardeoverdrachten	127	137
Saldo	-149	-208

20 Wijziging actuariële grondslagen

De actuariële grondslagen zijn de uitgangspunten en veronderstellingen waarop de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is gebaseerd. Onder wijziging actuariële grondslagen is het effect van aanpassing van de bestandsgrondslagen, economische grondslagen en kostengrondslagen op de voorziening opgenomen.

	2020	2019
Levensverwachting	8.823	-
Wijziging excasso opslag	-1.809	-
Totaal	7.014	-

Het effect van de wijziging van de levensverwachting is als volgt samengesteld:

	2020	2019
Overgang op prognosetafels AG 2020	8.030	-
Wijziging correctiefactoren	793	-
Totaal	8.823	-

Ultimo 2020 is overgegaan op nieuwe generatietafels van het Actuarieel Genootschap. Hierop worden correcties toegepast in verband met afwijkende overlevingskansen van de werkende bevolking ten opzichte van de overlevingskansen van de totale bevolking. Deze correctiefactoren zijn eveneens opnieuw vastgesteld.

21 Overige mutaties, per saldo

Onder overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen zijn opgenomen: actuariële resultaten en mutaties in de pensioenverplichtingen die niet onder een ander hoofd zijn opgenomen.

	2020	2019
Actuariële resultaten	-836	395
Totaal	-836	395

De actuariële resultaten zijn als volgt samengesteld:

2020	2019
------	------

Kortlevenrisico	-128	-16
Langlevenrisico	-507	305
Sterfte, per saldo	-635	289
Overig, per saldo	-201	106
Totaal	-836	395

De overige actuariële resultaten van per saldo EUR 201 duizend verlies (2019: EUR 106 duizend winst) vloeien voor het grootste deel voort uit de gehanteerde flexibiliseringsfactoren met betrekking tot vervroeging dan wel uitstel van de pensioendatum, variatie van de hoogte van het pensioen en pensioenuitruil.

22 Pensioenuitkeringen

	2020	2019
Ouderdomspensioen	7.136	7.202
Prepensioen	76	71
Partnerpensioen	1.531	1.364
Wezenpensioen	15	10
Totaal periodieke pensioenuitkeringen	8.758	8.647
Totaal afkopen pensioenen	21	51
Totaal	8.779	8.698

23 Herverzekeringen

	2020	2019
Premies herverzekering	-214	-199
Uitkeringen herverzekering	390	-
Saldo	176	-199

24 Overige baten en lasten pensioenactiviteiten, per saldo

	2020	2019
Overige baten	-	-
Overige lasten	-1	-1
Saldo	-1	-1

Baten en lasten beleggingsactiviteiten

25 Beleggingsopbrengsten

	Direct	Indirect	Kosten	Totaal
2020				
Vastgoed	402	204	-	606
Aandelen	856	7.662	-	8.518
Vastrentende waarden	352	6.168	-72	6.448
Beleggingen ter afdekking renterisico	524	25.869	-221	26.172
	2.134	39.903	-293	41.744
Niet toegerekende kosten vermogensbeheer			-324	-324
Totaal	2.134	39.903	-617	41.420
2019				
Vastgoed	321	1.299	-	1.620
Aandelen	1.387	11.433	-	12.820
Vastrentende waarden	184	9.442	-73	9.553
Beleggingen ter afdekking renterisico	541	34.486	-228	34.799
	2.433	56.660	-301	58.792
Niet toegerekende kosten vermogensbeheer			-244	-244
Totaal	2.433	56.660	-545	58.548

De directe beleggingsopbrengsten betreffen rente, door beleggingsfondsen uitgekeerd dividend en van beheerders van beleggingsfondsen ontvangen rebates.

De indirecte beleggingsopbrengsten betreffen waardeveranderingen inclusief valutakoersverschillen.

De hiervoor weergegeven kosten van vermogensbeheer betreffen de rechtstreeks aan het pensioenfonds in rekening gebrachte kosten. De kosten die ten laste van beleggingsfondsen komen zijn hierin niet begrepen, maar zijn onderdeel van de waardeveranderingen. De ten laste van de beleggingsfondsen komende kosten kunnen worden onderscheiden in kosten van vermogensbeheer (vergoeding beheer beleggingen, bewaarloon en overige kosten) en transactiekosten. In de waardeveranderingen van de valutaderivaten zijn eveneens transactiekosten begrepen.

De kosten vermogensbeheer die direct ten laste van het pensioenfonds komen, maar niet zijn toegerekend aan de beleggingscategorieën, kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2020	2019
Administratie en rapportage	123	121
Advies	150	72
Overig	51	51
Totaal	324	244

De niet rechtstreeks aan het pensioenfonds in rekening gebrachte kosten, die onderdeel zijn van de waardeveranderingen van de beleggingen, kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2020	2019
Vastgoed	557	582
Aandelen	89	87
Vastrentende waarden	1.289	1.021
Beleggingen ter afdekking renterisico	492	536
Totaal	2.427	2.226

Dit betreft de onderliggende kosten van de beleggingsfondsen (look-through-principe). Deze kosten kunnen slechts door middel van schattingen worden vastgesteld.

De totale kosten vermogensbeheer (exclusief transactiekosten) bedragen EUR 2.267 duizend (2019: EUR 2.003 duizend). De kosten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2020	2019
Aan beleggingscategorieën toegerekende beheervergoedingen	293	301
Niet aan beleggingscategorieën toegerekende kosten	324	244
Totaal aan het pensioenfonds in rekening gebrachte kosten	617	545
Totaal door het pensioenfonds ontvangen rebates	-777	-768
Per saldo direct ten gunste van het pensioenfonds	-160	-223
Totaal onderliggende kosten beleggingsfondsen	2.427	2.226
Totaal	2.267	2.003

De transactiekosten, die onderdeel zijn van de waardeveranderingen van de beleggingen, bedragen totaal EUR 163 duizend (2019: EUR 114 duizend).

De transactiekosten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2020	2019
Vastgoed	29	-
Aandelen	79	70
Vastrentende waarden	19	14
Beleggingen ter afdekking renterisico	36	30
Totaal	163	114

De transactiekosten worden berekend op basis van het look-through-principe. Dit wil zeggen dat behalve de in- en uitstapvergoedingen van beleggingsfondsen ook het aandeel in de door de beleggingsfondsen gemaakte aan- en verkoopkosten in aanmerking wordt genomen. De berekende kosten worden verlaagd met het aandeel in de in- en uitstapvergoedingen van de beleggingsfondsen, die voor het beleggingsfonds immers opbrengsten vormen.

Overige informatie

Verbonden partijen

De werkgever en de bestuursleden worden aangemerkt als verbonden partijen.

Tussen het pensioenfonds en de werkgever is een uitvoeringsovereenkomst inzake de financiering en de uitvoering van de pensioenregeling gesloten.

De kosten van de uitvoering van de pensioenregeling zijn voor rekening van de werkgever. De kosten die ten laste van de werkgever zijn gekomen bedragen EUR 610 duizend (2019: EUR 593 duizend).

Het pensioenfonds heeft geen leningen verstrekt aan bestuursleden en heeft ook anderszins geen vorderingen op bestuursleden. Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar de paragraaf Bezoldiging bestuurders hierna.

Medewerkers

Het pensioenfonds heeft geen personeel in dienst.

Bezoldiging bestuurders

De bestuurders van het pensioenfonds die niet in dienst zijn van de werkgever ontvangen een vergoeding, die voor rekening van de werkgever komt.

Honorarium onafhankelijke accountant

De aan het verslagjaar toegerekende accountantshonoraria zoals bedoeld in artikel 382a Boek 2 BW bedragen totaal EUR 47 duizend (2019: EUR 47 duizend).

	2020	2019
Controle jaarrekening en jaarstaten	49	47
Fiscale adviesdiensten	-	-
Andere niet-controlediensten	-	-
Totaal	49	47

De vermelde honoraria hebben betrekking op het gehele netwerk waarvan de accountantsorganisatie die is belast met de wettelijke jaarrekeningcontrole deel uitmaakt.

Belastingen

Het pensioenfonds is op grond van de aard van de activiteiten vrijgesteld van belastingheffing voor de vennootschapsbelasting.

Toezichthouder

DNB heeft in 2020 en 2019 aan het pensioenfonds geen boetes of dwangsommen opgelegd.

Gebeurtenissen na balansdatum

Vanaf 1 januari 2021 is de methode voor de berekening van de UFR gewijzigd. Deze wijziging wordt in vier gelijke stappen, telkens op 1 januari, in de voorzieningen en in de dekkingsgraad doorgevoerd. Hierdoor daalde de dekkingsgraad op 1 januari 2021 van 112,6% naar 111,0% en zal deze bij een verder ongewijzigde rente op 1 januari 2024 105,8% zijn.

Hilversum, 25 juni 2021

Kees Wisse	voorzitter
Frenz van der Aa	secretaris
Hanneke Niekus - van Waveren	penningmeester
Geert Aarts	bestuurslid
Jan Ambergen	bestuurslid
Ilse Brundel	bestuurslid

5. Overige gegevens

Resultaatsbestemming volgens statuten

Resultaatsbestemming volgens statuten is opgenomen op pagina 75

Actuariële verklaring

De actuariële verklaring is opgenomen op pagina 76

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring is opgenomen op pagina 78

Resultaatsbestemming volgens statuten

Conform artikel 3 van de statuten wordt het maken van winst niet beoogd. Dientengevolge zal het saldo van baten en lasten ten gunste van dan wel ten laste van de algemene reserve worden gebracht. Het resultaat over boekjaar 2019 is ten gunste van de algemene reserve gebracht.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting IFF Pensioenfonds te Hilversum is aan Sprenkels & Verschuren B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2020.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting IFF Pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Dit geldt tevens voor andere actuarissen en deskundigen die werkzaam zijn bij Sprenkels & Verschuren B.V.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 3.150.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 210.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegeven verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet met uitzondering van artikel 132. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is lager dan het vereist eigen vermogen.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting IFF Pensioenfonds is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Amsterdam, 25 juni 2021

D.H. Kleinloog AAG

verbonden aan Sprenkels & Verschuren B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting IFF Pensioenfonds

Verklaring over de jaarrekening 2020

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Stichting IFF Pensioenfonds ('de stichting') een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de stichting op 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek ('BW').

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020 van Stichting IFF Pensioenfonds te Hilversum gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2020;
- de rekening van baten en lasten over 2020; en
- de toelichting met de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is Titel 9 Boek 2 BW.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Stichting IFF Pensioenfonds zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

---

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Verslag van het bestuur;
- Verslag Visitatiecommissie
- Verslag Verantwoordingsorgaan
- de overige gegevens; en
- de bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

---

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW; en voor
- een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is

een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Rotterdam, 24 juni 2021
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Drs. E. Briennesse RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2020 van Stichting IFF Pensioenfonds

---

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Ook op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Bijlage A Trefwoorden

Actuaris

Adviserende: Adviseur, gespecialiseerd in de (levens)verzekeringswiskunde.

Waarmerkende: De actuaris die bevoegd is tot het waarmerken van de actuariële staten.

Beleggingsopbrengsten

De beleggingsopbrengsten en -winsten worden op diverse manieren omschreven. Onderstaand de verklaring van de begrippen, welke in dit jaarverslag worden gebruikt.

Directe beleggingsopbrengsten:

Alle opbrengsten uit exploitatie onroerende goederen, dividenden en rente.

Indirecte beleggingsopbrengsten:

Alle resultaten bij verkoop van beleggingen, alsmede herwaardering van de beleggingen op reële waarde per einde van het boekjaar.

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde dekkingsgraad over de laatste twaalf maanden.

Contante waarde van de pensioenverplichtingen

Het bedrag dat op dit moment nodig is om in de toekomst een of meer betalingen mee te kunnen verrichten, waarbij rekening is gehouden met rente en – als het gaat om uitkeringen op basis van levensverzekeringen – met actuariële grondslagen.

Dagelijks Bestuur

De voorzitter, secretaris en penningmeester van het fonds

Dekkingsgraad

De verhouding tussen enerzijds de contante waarde van de op dat moment geldende reglementaire pensioenaanspraken en anderzijds het aanwezige vermogen. Het aanwezige vermogen is de som van de contante waarde van pensioenaanspraken die op dat moment zijn gefinancierd en de eventuele algemene en extra reserve.

Directie

De Directie van International Flavors & Fragrances I.F.F. (Nederland) B.V.

Financieel toetsingskader

Benaming van het toezichtregime dat per 1 januari 2007 van toepassing is op de financiële positie en het financiële beleid van pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen.

Fonds

Stichting IFF Pensioenfonds, voorheen Stichting pensioenfonds voor het personeel van International Flavors & Fragrances I.F.F. (Nederland) B.V.

Franchise

Het deel van het pensioensalaris, dat niet meetelt voor de pensioenopbouw bij het fonds. Over dit deel van het salaris verzorgt de overheid het pensioen middels AOW en mogelijk Anw.

Gewezen deelnemers

Personen, die voor de pensioendatum, anders dan wegens overlijden, de deelneming in het fonds hebben beëindigd en premievrije rechten hebben verworven op ouderdomspensioen op 65-jarige leeftijd en eventueel nabestaandenpensioen bij overlijden.

Nabestaanden

Onder nabestaanden worden verstaan de echtgenoot, echtgenote of partner van een overleden actieve, gewezen of gepensioneerde deelnemer.

Onbepaalde partner

De methode, waarbij iedere deelnemer geacht wordt gehuwd te zijn met een partner met een vast leeftijdsverschil.

Overlevingstafel

Een van de meest belangrijke gegevens die nodig zijn bij de bepaling van de pensioenlasten is de te bereiken leeftijd; ofwel de kans van overleven tot een bepaalde leeftijd (overlevingskans). De overlevingstafel is een tabel die de overlevingskans weergeeft op grond van waarnemingen in een bepaalde periode.

Partner

Onder partner wordt verstaan de ongehuwde persoon van 18 jaar of ouder met wie de ongehuwde deelnemer samenleeft, mits er geen bloed- of aanverwantschap in de rechte lijn bestaat, er een notarieel verleden samenlevingscontract is opgemaakt en de samenwoning ten minste een jaar bestaat.

Premievrije rechten

De bij beëindiging van de deelneming voor de pensioendatum (bij ontslag) verworven pensioenrechten.

Rekenrente

De rente waarvan men uitgaat bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen.

Risicodragend

Onder risicodragend vermogen, ook wel zakelijke waarden genoemd, wordt verstaan de beleggingen waarvan niet met zekerheid vaststaat of en zo ja wanneer het geïnvesteerde vermogen wordt terugontvangen. Ook is vooraf niet bekend wat de vergoeding voor het gebruik van dat vermogen zal zijn. De praktijk leert dat op lange termijn het rendement gunstiger is dan dat op risicomijdend vermogen.

Risicomijdend

Onder risicomijdend vermogen wordt verstaan de beleggingen waarvan de hoogte van het terug te ontvangen bedrag en het tijdstip waarop dat zal gebeuren van tevoren afgesproken zijn. Ook de hoogte van de vergoeding voor het gebruik van het vermogen is bekend. In het algemeen is het rendement lager dan bij risicodragend vermogen. Door het wijzigen van de rentestand kan de marktwaarde van obligaties van jaar tot jaar aanzienlijk veranderen, zodat wel degelijk enig risico wordt gelopen.

Vennootschap

International Flavors & Fragrances I.F.F. (Nederland) B.V.

Onder de vennootschap vallen de volgende juridische entiteiten:

- International Flavors & Fragrances I.F.F. (Nederland) Holding B.V.
- Aromatics Holding Ltd.

Bijlage B   Afkortingen

AAG	Actuaris Actuarieel Genootschap
ABTN	Actuariële en bedrijfstechnische nota
ALM	Asset Liability Management
AnW	Algemene nabestaandenwet
AOW	Algemene ouderdomswet
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
BAC	Beleggingsadviescommissie
BW	Burgerlijk Wetboek
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
DNB	De Nederlandsche Bank
FTK	Financieel toetsingskader
IFF	International Flavors & Fragrances I.F.F. (Nederland) B.V.
IORP II	Institutions for Occupational Retirement Provision Directive
MSCI	Morgan Stanley Capital International
SFH	Sleutelfunctiehouder
RMC	Risicomanagementcommissie
VO	Verantwoordingsorgaan